MSS No. 308 Subject Philosophy

Name of MSS मुहूर्त दर्पण

Author लालमणि

Period ______ Folios 42

Script Sanskrit Source Prithi Pal Singh

Missing Folios N.A.

श्री श्री श्री श्री ॥ श्री श्री श्री श्री श्री श्री

DOA

A. no. 308

॥ ई ॥ ॥ स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः ॥ तिथ्यादिकालावयवस्वरूपं ज्ञानस्य स-
त्यादिकहेतुभूतं ॥ कालत्रयप्रज्ञानविधायिनी नौ वंदे हि मां घोषिह श्रावणे देवी ॥
बुद्धिंदं विघ्नहं चौरं सिद्धिंदं पार्वतीसुतं ॥ नत्वा लालमणिर्द्विजोत्तरं मां मे क्रूर्च दर्पणं ॥ २
मुनिनिर्मितशास्त्रेभ्यः सारमादाय कथ्यते ॥ फलग्रंथविस्ताराशीत्यैव ज्ञापयं स्वल्प-
मुत्तमं ॥ ३ ॥ अथ तिथिपरिभाषा ॥ तत्र वृषिभ संहितायां ॥ नंदा चैव भद्रा जया पूर्णा रि-
क्ता पूर्णेति प्रकीर्तिताः ॥ क्रमात्सु ॥ शुक्ले धमा मध्यमा प्रोक्ता उत्तमास्ताः पदेसितेष्णु
नमध्यहीनाः ॥ ४ ॥ अथ दग्धातिथिः ॥ एकांतरादिनपतेर्दिवसाद्द्वितीया पूर्व की न
बाणधरयोः षष्ठैर्द्वे लयौ ष्ठ ॥ कर्कजयोर्मिथुनकन्ययोश्च कोटहर्षकास्तु
रयोः स्वकुंभाष्टमी ॥ ५ ॥ अथ तिथिवारसंयुक्ता योगाना रदः वा संयं

1A

भौमयोर्नेहानं ह्रा शुक्रशुक्लपक्षयोः ॥ वुधेजयागुरौ रोहिण्यां शनौ पूर्वा च मृत्युदा ॥ ६ ॥ गृह-
कं ॥ षष्ठ्यादितिथयः सप्त चंद्रकौ रादि संयुताः ॥ अमात्य हस्तद्वये चैव सप्त योगाऽशु-
ताशनाः ॥ ७ ॥ नारद ॥ एकादशी चेंदुवारे द्वादशी वार्कवासरे ॥ षष्ठी वृहस्पतेर्वारे
तृतीया वुधवासरे ॥ ८ ॥ अष्टमीं तु गुरुवारे च नवमी शनिवासरे ॥ पंचमी भौमवारे च दग्ध-
ग्ग योगाः प्रकीर्तिताः ॥ ९ ॥ सप्तम्यामर्कवारे च ... तिपः सोमवासरे ॥ संवर्तयोगो विज्ञेयः
शुभकर्मविनाशकृत् ॥ १० ॥ अन्यः ॥ हस्तेऽर्कः पंचमी चैव सोमे ब्राह्म च चंद्रमाः ॥ अश्वि-
नी सप्तमी भौमे वुधे मैत्रं तथाष्टमी ॥ ११ ॥ गुरु पुष्यं च नवमी दशमी रेवती भृगौ ॥ ए-
कादशी शनौ ब्राह्मं वर्जयेत्सर्वदा वुधैः ॥ १२ ॥ वृहस्पतिवाक्यं ॥ षष्ठी शशांके नव-
मी च भौमे वुधे द्वितीया ... यातपने चतुर्थी ॥ जीवेष्टमी ... सप्तमी योगा वि-
षाख्याः ... ॥ १३ ॥ अथ वारनक्षत्रसंज्ञानां योगाः ॥ अश्विन्यादि ... रवौ

नकूर्च २ ज्ये

ण सोमेन गामिरसनपा॥ अश्लेषो गारिकश्चैव पेहस्तो नपुष्यतौ ॥ १४ ॥ अनुराधा गतश्चैव शु
क्रेचैव रषाढ पो ॥ ज्ञनन्ति वा शोरकारेश्चानेदास्तेषु म्रियते तः ॥ १५ ॥ इत्यानंदयोगः॥
नरणी मानुनाचैव सोमेविशाखे पैबुध॥ कुजश्चैव तरषाढा यां धनिष्ठा बुधयेबुध॥ मृ
गुरुरुत्तरफाल्गुण्यां भृगुः कैश्चात पे बुध॥ रेवतीसूर्य पुत्रेण ग्रहाणां जन्मसंख्यका:॥ पू
विकाहे ध्रुव वैधव्यं शुक्र कासेमरणं तथा॥ विधारं स्नेच मूर्वत्वं त्रंषिर्निःफलतां जवेन्ना
श्रवेशोण्यग्निदाहस्यासे वानिःफलतां व्रजेत्॥ ९ नाभिजन्मसंख्या लिसुजन्म कमी लि
वर्जयेत्॥ १६॥ इति जन्मसंख्यालि॥ गर्गसंहितायां॥ मघा विशाखा श्लेषा च मूलं नस्य
वकृत्तिका॥ रोहिणी संहितं हस्तं वैपमघं टः कर्मणा देव ॥ २० ॥ विंध्य स्थो नरकूले नुयन्त्य
दसितिहिमाचलं॥ पमघं टक होबोसि नान्यदेशे कदाचन॥ २१॥ नारदः॥ विष्णु

2A

दिवचतुर्वर्गे मर्कवारो घटनुक्रमात् ॥ अत्यानमस्तु काणस्वौ यौ गाश्च प्रतसंयुताः ॥ २१ ॥ दीर्क
नेत्रादिदीपनः ॥ आनंदः कालदंडाख्यो धूम्राख्यो प्रजापतिः ॥ सौम्यो ध्वांक्षध्वजाख्यौ
श्रीवत्सो वज्रमुद्गरौ ॥ २२ ॥ छत्रं मित्रं मानसाख्यः पद्मलुंबकसंज्ञया ॥ उत्पातमृत्युका
ख्यौ च प्रसिद्धिः शुभामृतौ ॥ २३ ॥ मुशलं च गदा ख्यश्च मातंगो राक्षसाह्वयः ॥ चरस्थिरौ वर्धमा
नः संज्ञायाः सदृशा फले ॥ २४ ॥ सूर्ये भिन्नानुहिनुरो चिविसो स्वधिष्ण्या त्सर्पो बन्तो मितनन
ये च वुधे बृहस्पतौ ॥ मैत्राद्रौ न गमते खलु वैश्वदेवा द्वाच्य मृते वरुणनोच्क मघाः स्फुटे
२५ ॥ ज्योतिःफलोदये ॥ रसाब्धिनेत्रवसुचंद्रानुदिविवसुचंद्रेभ ६ ॥ ४ ॥ २ ॥ १४ ॥ १२ ॥ १० ॥ ८ ॥ दिनात्कंटक
मार्ककराद्याः ॥ प्राक्कार्कदिग्नागरसाब्धिनेत्रे ॥ १४ ॥ १२ ॥ १० ॥ ८ ॥ ६ ॥ ४ ॥ २ ॥ स्यात्कालवेलारवि
तः स्फुटेयं ॥ २६ ॥ दिग्नागरसेष्वाब्धिपक्षकसूर्य ॥ १० ॥ ८ ॥ ६ ॥ २ ॥ ४ ॥ १४ ॥ १२ ॥ मितैर्दलैः ॥ यम
घंटोऽत्र वे सूर्याक्रमेण याममुनीरितः ॥ २७ ॥ कंटकः कालवेला च यमघंटस्त्रयो पि हि ॥ निषि
द्धे को नताः कार्याः राज्यावपिनजाप्रका ॥ २८ ॥ गजो प्रकासर्वदेश्महरः ॥ स्त्रीपति ॥ मनोहरोलो

मु.कू.टी.
२॥
३

प्रहरद्वितीयाद्दादश्यां सर्वेष्वपि मंगलेषु॥ नौमोमोष्टानः सूर्यबुधौ र्कि चंद्रसुरेज्यवारेषु विवर्जयंति॥ २१॥
मन्वर्के द्विगवख्वतुवेद्रपहो॥ १४॥ १२॥ १०॥ ८॥ ६॥ ४॥ २॥ कौन्मुहूर्त्ता कुलिकान्वदंति॥ द्विकात्तिरे
कैरथ यामिनीषु तेनार्हिता कर्मसु शोभनेषु॥ २२॥ निर्धनं प्रहरार्द्धेनुनिः सत्वं पमपंचके॥ कुलके
सर्वनाससस्याद्वाद्वावेतेन दोषदा॥ २३॥ तिथिश्च वारस्य च यत्र संख्या पात्रयोदश स्युर्मिलने हुते प्र
ति॥ स्मृतः स योगः क्रकचाभिधानको विवर्जनीयः शुभकर्मसु ध्रुवं॥ २४॥ अथामृतयोगाः॥ नं
द्यार्कभृगुक्रयोः सिद्धाः नंदा सोमसृशौकयोः॥ जयाभौमे ष्टानौ रिक्ता गुरू पूर्णा शनौ मिता॥ २६॥
श्रादित्य हस्ते गुरुपुष्ययोगो गोबुधानुराधे शनिरोहणीच॥ सोमे च विष्णुर्भृगुरेवती च भौमाश्विनी
स्यादिति सिद्धियोगाः॥ २७॥ वर्ज्याहि सूर्येहि मपाधनिष्ठा सोमोचमूलं ब्रथवाविशाषा॥ भौमेनपु
रेभ्यांत्वथ सूर्चिकाभवबुधेचरणफाल्गुन नचाश्विनी गुरुधाज्ञा कोयदामगसिरोन तु रेवतीच॥ २५॥ शनौ
कस्त्र पापास्वाति विशाखा तोपि का रूढ्य हस्त पुनर्वे वमेदं दमसदृष्टामनामदभीत्ति॥ २९॥ इति
म दुष्टायोगः॥ अनुराधाद्वितीयायां त्रितीयाचोत्तरात्रयं॥ पंचमी पुष्यसंयुक्ता हस्ते

3A

सप्तमी ॥ ३७ ॥ षष्ठ्यनुराधा हस्ता चैव चित्रा स्वाति त्रयोदशी ॥ एषु योगेषु यत्कर्म षण्मासे मरणं ध्रु
वं ॥ ॥ द्वियमत्रययोगः ॥ जीमपराक्रमान्त्य ॥ मूले रवौ पुष्यकरोत्तराणि वेधा मृगं कश्रवणा चसो
मे ॥ कृत्तिकानुपुष्योत्तरस्वानुत्तो भौमे बुधेनुराधावरुणहेष्णानु ॥ ३९ ॥ द्वि हस्ततो पुष्यपुनर्वसौ चक्रमो
श्विनी च श्रवणश्च शुक्रे ॥ शनैश्चरे स्वातिपितामहो च योगाः किलैते शुभनाशनस्युः ॥ ४० ॥ राज
मार्त्तंडात् ॥ भौमाश्विनी प्रवेशे च प्रयाणे शनिरोहिणी ॥ गुरुपुष्य विवाहे च सर्वदा परिवर्जये
त् ॥ ४१ ॥ अथ योगात्सिद्धियोगाः ॥ स्वहावे तैतोन्व तो यदि ॥ अथ योगो हन्यते तत्र सिद्धियोगः प्रवर्त्तनु
४२ ॥ यथा हि योगा दमृतायते विषं विषायते मधुपि सर्पिषा समं ॥ तथा विहाय स्वफलानि षे
चराः फले प्रयच्छन्ति हि योगसंभवे ॥ ४३ ॥ विष्टिरंगारकश्चैव व्यतीपातश्च वैधृतिः ॥ प्रत्यरं जन्म
नक्षत्रं मध्याक्रान्त परतः शुभं ॥ ४४ ॥ ॥ श्रीपतिवाक्यं ॥ विरुद्धसंज्ञा इह ये च योगास्तेषाम
निष्टं खलु पादमाद्यं ॥ स वैधृतिस्तु व्यतिपातनाम्नां सर्वोप्यनिष्टः परिघस्य चार्द्धं ॥ ४५ ॥ त्रिश्र
सु योगेषु प्रथमे स वज्रे व्याघातसंज्ञे नवपंचमस्थले ॥ गंडातिगंडे च सडेवनाः शुभेषु कार्येषु

मु.हूर्त
॥४॥
4

विवर्पयेत्ति ॥४६॥ वशिष्टवाक्यं ॥ अथ दोषाश्चवस्था ॥ अंधेषु घटिकाषोकाकुब्जेषु घटिका द्वयं
बधिरे घटिकास्त्रीणि सर्वदा चिंतयेद्बुधः ॥४७॥ काणपंग्वंधबधिरा मासशून्याश्च राशयः ॥
गौडमालवयोस्त्याज्यास्त्वन्यदेशे न गर्हिता ॥४८॥ लल्लनयुवाक्यं ॥ वारहीनतिथ्ययोगेषु या
त्रामेव विसर्पयेत्त ॥ विवाहादीनि कुर्वीत गर्भादीनामिदं वच ॥४९॥ नानाविधानां लिपिवार
जातान ह्यत्र कारणं नवारम्भनक्षत्रपद्येषु ॥ ते कूलं वंगेषु खसेषु कन्याशोषेषु देशेषु न तेनिषि
द्धाः ॥५०॥ अथ ग्रहणदोषमाहम्यागः ॥ सूर्यचंद्रोपरागे च महादोषाय कृपातु तेपो ॥ सप्तरात्रान्त्रयो
दूर्ध्वं सर्वशोभननाशनं ॥५१॥ प्राकृधरः ॥ यस्मिन्नविधुं राकुरिन्नेच धिष्ण्ये गृह्णाति तत्रस्याज्य
मनुत्रयं वेस्यात्तत्पाणिग्रहे पुंमरणं विदुस्ते ॥५२॥ तस्माद्वयोश्चाद्वयमेव जह्यात् ॥ अथ पातव
तदोषमाह ॥ वशिष्टवाक्यं ॥ सुस्तिश्चस्थिष्ण्ययोवारे एकस्मिन्नेच मानितिथिः ॥ तिथिर्वारेऽपि गुण तथ

चैकाश्चिपुसंकुर्वंतिनिंदिता॥५३॥अथविष्टिदोषमाह॥नकुर्यान्मंगलंविष्ट्यांजीवितार्थीक
दाचन॥कुर्वन्नज्ञस्तदासद्यस्तत्सर्वंनाशतांव्रजेत्॥५४॥अथनक्षत्रफलं॥वधबंधविषाग्न्य
स्त्रछेदनोच्चाटनादिकं॥तुरंगमहिषोष्ट्रादिकर्मविष्ट्यांतुसिध्यति॥५५॥विवादेशत्रुसंघा
तेनृपार्श्वेराजदर्शने॥रोगार्तेवैद्यगमनेतेनस्नानेस्त्रीरतेरसरताः॥५६॥बृहस्पतिवाक्यं॥नूतप
दस्वरस्वैरंगजोधिवसुवक्रोग्रगदरूपको॥यामेष्वेषुक्रमात्स्कंनवेत्तिफ्पर्द्धविष्टिषु॥५७॥
कोपदेवः॥नेष्वर्कनख२०।५।१२।नाडूर्ध्वंनष्टापुच्छघटीत्रयं॥केममग्रुहस्पतेस्याःमुखमे
णसितेतरे॥५८॥घुंजाटेणासितेपतेजेक्षिनूटसितेतरे॥अतैरेदिवसातेयाःस्वरैस्व
पुहरादिमूः॥५८॥नृपालवल्लभे॥कंन्यातुलामकरधन्विषु॥६।७।१०।९।नागलोके॥मेको
लिवोलिकर्केषुसुरालयेस्यात्॥५९॥पाठीनसिंहघटकर्कटकेषुमर्त्ये॥१२।५।११।४।वंदे
वदंतिमुनयोस्त्रिविधाहिविष्टिः॥६०॥दिनतच्छपहराश्चैरात्रिनच्छपहादिका॥नतथनतछा

मुहूर्त ॥ ५ ॥ 5

दोषस्यादितिश्च ह्येषु निश्चितं ॥ ६१ ॥ गुर्वादीनामस्तदोषमाह ॥ व्यासः ॥ उपनयनं गोदानेप
रिणयनं गृहप्रवेशागमनानि ॥ अस्तमितेषु न कुर्यान्सुरगुरुशुक्रयोर्द्वंद्वेषु ॥ ६२ ॥ श्रुतानां त
पः ॥ अस्तंगते गुरौ शुक्रे वाले वृद्धे मलिम्लुचे ॥ उद्यापनमुपारंभं व्रतानां नैव कारयेत् ॥ ६३ ॥
राजमार्तंडात् ॥ वाले वृद्धे च संध्यायां वनः फं त्रिवासराः ॥ जीवे वक्रातिगे चैव विवाहे तु च वर्जे
येत् ॥ ६४ ॥ वाले वृद्धे गते नारी संध्यायां तु तपस्विनी ॥ निधनास्तंगते शुक्रे ह्यतोऽस्वैव वर्जरि
दृता ॥ ६५ ॥ अथ गुरोः सिंहस्थितस्य दोषमाह ॥ वाराहवाक्यं ॥ उद्यापनं चूडाव्रतबंधदीक्षाविवा
हयात्राद्विवधूप्रवेशाः ॥ तडागकूपत्रिदशप्रतिष्ठा बृहस्पतौ सिंहगते न कुर्यात् ॥ ६६ ॥ वत्सः
वाक्यं ॥ यात्रोद्वाहप्रतिष्ठां च गृहचूडाव्रतादिकं ॥ वर्जयेद्यत्नतः सिंहे वर्जीवशुक्रेतिचारगो ॥ ६७ ॥
लल्लः ॥ इद्वमेवसंस्थे अंतेय घत्ती वा रणोग्रहः ॥ न तत्र काललोपस्यादित्याह भगवान्यमः ॥ ६८ ॥
अथ गुर्वादित्यदोषमाह ॥ शौनकवाक्यं ॥ एकराशिगतौ सूर्यजीवौ स्यातां यदा पुनः ॥ अत्र तवंच ॥ ६९

5A

विवाहादिशुभं कर्म सिंहस्थे न समाचरेत् ॥ ६९ ॥ वशिष्ठवाक्यं ॥ सिंहस्थितपरिहारमाह ॥ भागीरथ्यु
त्तरे कूले गौतम्या दक्षिणे तटे ॥ विवाहो व्रतबंधो वा सिंहस्थेज्ये न दुष्यति ॥ ७० ॥ अन्यः ॥ नौ द्य
स्नाने विवाहे व्रतबन्धने च प्राप्ते [illegible] ॥ सिंहस्थे मकरस्थिते सुरगुरौ वक्रे निवारेत्त गो ॥ प्रा
गुर्वादित्यमलिम्लुचे च तपने गोदावरी गंगा वा लक्ष्णे ॥ गर्गव्यासवशिष्ठप्रोक्तकरमते वर्ज्यं प्रयत्न
हा सूरिभिः ॥ ७२ ॥ ज्योतिर्निबंधे ॥ मीनस्थे पमनी मिथे सिंहस्थे च वृहस्पतौ ॥ विवाहोपन
यनौ शस्तौ विंध्यस्योत्तरवासिनां ॥ ७३ ॥ रत्नमालायां ॥ सिंहराशौ तु सिंहांशे यदा भवति
वाक्पतिः ॥ नर्मदोत्तरकूले तु न दोषो दक्षिणामुखे ॥ ७४ ॥ मकरस्थितदोषपरिहारमाह ॥ ल
ल्लः ॥ नर्मदापूर्वभागे च शोणस्योत्तरदक्षिणे ॥ गंडक्याः पश्चिमे कूले मकरस्थो न दोषकृ
त् ॥ ७५ ॥ अथ पातदोषमाह ॥ ज्योतिर्निबंधे ॥ उपनयनं परिणयनं वेश्मसंज्ञादि पुण्यकर्मा
णि ॥ यात्रादि [illegible] न विजानन्ति विबुधः पुनरपि ॥ ७६ ॥ अथ मलमासदोषमाह ॥ मरीचिः ॥
चैत्रे [illegible] चाश्विने प्रोक्ते अश्विने श्रावणे तथा ॥ श्रावणे ज्येष्ठे वैशाखे [illegible] ॥ । ॥

मो॰ धर्मे ६

6

वैशाखे च न मलस्यो क्रमे न मलस्यो षाढ संयुक्तं ॥ पूर्वे लपरतो ज्ञात्वा किमर्थं गलनावुधैः ॥२॥

गृहप्रवेशगोदानमाघ्र मंचमहोत्सव ॥ नकुर्यान्मलमासेतु तंसर्वे बृहस्पतौ तथा ॥७७॥ यदान्य

यमासोन्नवसितहा हृदं वरावधिमासोल्लवतिः ॥ न च पूर्वः स संसर्युः द्विनीयो बृहस्पतिः ॥७८॥ अ

मावास्याद्वयं यत्र रविसंक्रान्तिवर्जितं ॥ मलिम्लुचः स विज्ञेयो सर्वकर्मानुगर्हितः ॥७९॥ ए

कसंक्रांतिमासोधिमासः स्फुटं स्याद्विसंक्रांतिमासः क्षयाख्यः कदाचित् ॥ क्षयः कार्तिका

दित्रये नान्यतः स्यात्तदा वर्षमध्ये धिमासद्वयं स्यात् ॥८०॥ नित्यनैमित्तिके कुर्यात्प्रयत्नतः

समुलिम्लुचिः ॥ तीर्थस्नानगजच्छायां प्रेतश्राद्धं तथैव च ॥८१॥ इतिसिद्धांतः ॥ नाधिमासे परि

त्यज्यान्नवधूप्राप्ति नेप्रिशुभे ॥ तन्नू वै परपक्षस्तु अमलेन्तु निगघते ॥८२॥ वशिष्ठसंहितायां

विवधदाः ॥ खोकाजिनक्ष्मोसगुणाः स्ववेदाः ईद्राकुदस्त्राः स्वगुणानरवाख्य ॥ देवताः स्वरा

नः स्वयमाः पुराणाः स्नाकाहवेदो विंशतिरष्टिवेदाः ॥८३॥ [illegible]

ईद्रास्तु काष्ठा मनवः षडरव्याः वेदाष्टिनो व्योममजुजादद्रंश्रगुणाः ॥ नौगेहेदेवौ नृपेनयोधि

दस्त्रा व्योममाप्नयोदद्वमस्वर्द्देकानां ॥८४॥ ॥५॥१४॥०॥१५॥२४॥३॥०॥४॥०॥४॥२॥३॥०॥२॥०॥३२॥८॥०॥२॥०

६पृ७

६

6A

।४।२।४।२।०।।४।५८।२।४।२।०।१।०।१।०।१।।८।।८।२।४।३।०।५८।। अन्त्यः परस्तात् द्विघनाडिकाख्यास्तया ज्ञेया मे
तस्त्रः खलु त्रोत्तनेषु। विषाख्यनाडी प्रमूह्लं तं शुभं पत्नौ दिनमापास्तवि रेत्य सर्वं ॥८५॥ अथ दे ॥ अस्तु
मनो रेति धिविषघटी॥ तिथ्याबुनोगाड्डिमिरी बुवोरिधिर्गजोडिंदिंडुपाव कविश्वबाणसवाः मुनी
नेसरख्याप्रथमातिथेः क्रमात्परं विषस्याद्घटिका चतुष्टयं ॥८६॥ [illegible]
।३।२।०।३।।३।।४।३।८।परं विषाघटिकाचतुष्टयं ॥८६॥ अथ वारोत्तविषघटी॥ नखवृषं द्वादश
दिक्कुचशैलावाणाश्च चत्वारियथाक्रमेण ॥२०।२।।२।।२।०।१।१।५।४।अथास्य इह विषनाडयाक
पने॥ विषघटिको कधुवकानहत्वग तैसायोग संगुणिता ः॥ षष्टिहृता लब्धोकं तावत्यो र
तो विषाख्यनाप्राः स्युः ॥८७॥ ॥ इति षकर्क दर्पितो ग्रहाग्रासप्रकरणं॥ रविश्रुतौ गृहकरण
गुरुरविश्रुतौ वतो ग्रहा हो च॥ तौरं तारा विश्रुतौ शोधं च ग्रहाष्टतं कर्म ॥८८॥ गोचुरश्रुतौ ॥ श्री
पतिः॥ सर्वलोक गृहस्थितानि विप्रेरिपु षष्ठे कः कुंगा कीर्त्रिषेर दृषो षोष्ठ रखमन्मथारि पुत्र
श्रीरवासारि वर्जयेत्तगुः ॥८९॥ धीधर्मास्त धनेषु वाकपतिररिस्वा यो बुरवस्थो बुध ः

॥ जन्मर्क्ष [illegible] ॥

जन्मग्रहादिगोचरविधौ विद्धो न चेत्स्याद्ग्रहैः ॥ १० ॥ अथ नारदसंहितायां कारम्भशुद्धिः ॥ जन्मसंप
द्विपच्चेमसप्तसु त्साधननैधनाः ॥ मित्रं परममित्रं च जन्मतो वपुनः पुनः ॥ ११ ॥ जन्मत्रिपञ्चस
प्तमे ता । १।३।५।७ स्ताराऽनिष्टफलप्रदाः ॥ अनिष्टपरिहाराय दद्याद्देवं द्विजातये ॥ १२ ॥ शा
कं गुडं च लवणं सतिलं कांचनं क्रमात् ॥ कृष्णे वलवती तारा शुक्लपक्षे वली विधुः ॥ १३ ॥ अथ
तिथाकं ॥ न खलु कृष्णपक्षे प्रीततरश्मेश्चन्द्रात्त्वे ॥ कथितमिह हि तारावीर्यमार्यैः प्रधाने ॥ १४ ॥
अतिविकलशरीरे श्रेयसि प्रोषितेव ॥ भवति खलु कर्तुं सर्वकार्याणि योषा ॥ १५ ॥ अथ
तिथिफलं ॥ नंदासु चित्रोत्सववास्तुतंत्रक्षेत्रादि कुर्वीत तथैव नृत्यं ॥ विवाहभूषाशकटा
ध्वजानोंत्त भद्रासु कार्याण्यपि पौष्टिकार्या ॥ १६ ॥ जयासु संग्रामबलोपयोगिकार्याणि सिद्धि
तिहि निर्मितानि ॥ रिक्तासु विद्विड्वधबंधघातविषाग्निशस्त्रादि च जातिसिद्ध्यै ॥ १७ ॥ पूर्णा
मांगल्यविवाहयात्रासपौष्टिकं शांतिकमेव कार्यं ॥ सदैव दर्शे पितृकर्म हित्वा नान्यद्वि

[illegible]

८६७
ह

शुक्रमंगलादि ॥ ७८ ॥ ज्योतिःफलोदये वारफलं ॥ मासंगुरुकबुधादित्यौ त्रिशुक्लमासान् शनैश्चरः सोमे
त्रिपक्षं जीवो द्वराहो रक्षा दश स्मृतः ॥ १ ॥ शनिशुक्रौ तो रविस्तौ सोमनिर्च्छि द्वितो शनैश्चरः शशांको मध्यस्थो बुधस्य
कौ स्युं ते च हस्तानि फलदः ॥ २ ॥ रवेर्दिनं पंच ऊजे क्वचिद् बुधे द्वयं चीलिदिनानि गुरौ ॥ मासं गुरुः कोस्य चतुष्टसौ
रेश्चर्यैतिरश्मीनि फलं ददाति ॥ ३ ॥ नादशोनाहि मरश्मिमता लिनासंक्रमो न वर्तितिम रोचिषः ॥ नादश फलमगा
बुधानरः साधशुघोपिनश्चेनशीतो ॥ ४ ॥ नारवलं दिं द्रवेंदुजीवादिकाकरः ॥ ६ ॥ क्रममालउक्त ॥ यहापिसर्वेषि
वलेन नानोनवं नशान्याश्रुपिसंशमस्त ॥ ५ ॥ ॥ ॥ मन्त्रः ॥ युगे दुस्तूर्यदिनेमेकवंद्वेनोमि नेत्रे बुधवं द्वनोका
तुद्रसैमशुक्रः सरसेंदुमंत्री ॥ २ ॥ सपाद्रमं द्वः ४० ॥ तमसेशुनेत्रे २५ ६० २८ ॥ होलीपालविलोकनेस्ति
करोधात्रीसुतः संगरे ॥ यात्रायां नगुनंदनोत्तिवलवान् शशास्त्राभ्यवेधे बुधः ॥ मार्कलोकगुरुर्विवा
हसमये दीक्षाविधौ नास्फूरिः ॥ शारंभे निखिलकर्मणो निगमस्तत्रैनिशानायकः ॥ १०० ॥ नारद्वा
कं ॥ ईदुजीक्ष्युक्राणां वासराः सर्वकर्मसु ॥ क्रूरेष्वितरवारेषु पडुक्तंकर्मसिध्यति ॥ १ ॥ गुरुर्वि
वाहे गमने च शुक्रेज्ञाने बुधो दीक्षणे च शोरी ॥ रणे च चन्द्रो नृपदर्शने कौ

ग्रहच ॥ गणकष्टवंधेन हारपतयः ॥ नक्षत्रस्वामिनोऽश्वियमवह्निविरंचिचंद्ररुद्रादितिर्गुरुरहिः पितरोऽत्र भाग्य ॥
८ ॥ अर्यमार्कसुरवार्द्धकिगंधवाहाः शक्राग्निलौतदनुमित्रपुरंदरौ च ॥ २ ॥ नक्रेचरोऽथ सलिलं परत
श्च विश्वे विधिर्विष्णुर्वसुर्जलेशाजांघ्रिपोजपादः ॥ हिर्बुध्न्यसंज्ञगदितं परितस्तु पूषा नक्षत्रपो निरखिला
8 त्ववस्तिधीयते च ॥ ४ ॥ रत्नमालायां योनिः ॥ नेशाद्य अयमाग्निधातृशशिनः सर्वादितिर्वार्षिनुः कद्रूजा
जापितरो जगोऽर्यमरविः त्वष्टाख्यामारुतः ॥ शक्राग्नी त्वथ मित्रइंद्रइनिरृती तोयं च विश्वे विधि
गोविंदो वसवोंबुपाजेचरणाहिर्बुध्न्य पूषाभिधाः ॥ ५ ॥ नक्षत्राणां नक्षत्रदैवतानि ॥ अश्वदैवतम
श्विन्यामंतरणं यमदैवतं ॥ कृत्तिका चाग्निदैवत्या रोहिण्यांतु प्रजापतिः ॥ ६ ॥ मृगो मृगशिरस्युक्तः श्रा
र्द्रायां रुद्र एव च ॥ अदितिश्च पुनर्वस्वोः पुष्ये जीवोऽधिदैवतं ॥ ७ ॥ अश्लेषा सर्पदैवत्या पितरश्च मघास्व
पि ॥ भगवस्योः पूर्वफाल्गुन्यां मार्यमा चोत्तरास्वच ॥ ८ ॥ सविता दैवहस्ते तु चित्रा त्वष्ट्राधिदैवता ॥ स्वात्यां
च वायुदैवत्याः विशाखे इंद्राग्निदैवयो ॥ ९ ॥ अनुराधा तथा मैत्रं ज्येष्ठायामिंद्र एव च ॥ निर्ऋतिर्मूल

8A

ऐश्वर्यमाप्य पूर्वषाढके ॥१०॥ विश्वे चोत्तरषाढायां ब्रह्मा चाभिजित नक्षत्रथा ॥ विष्णोः श्रवणे मित्राः धनिष्ठा

वसुदेवता ॥ ११ ॥ शततारिकास्तु वारुणं पूर्वदैवतास्ते च कीर्तिता ॥ अजैकपात्तु प्रोष्ठपदा अहिर्बुध्न्यस्तथोत्तरा

॥१२॥ पूषा देवस्तु रेवत्या नक्षत्रे च दैवतं स्मृतं ॥ ग्रहाः सप्त ॥ आदित्यादि इति ॥ अथोपग्रहा ॥ राहु केतु धू

बु ॥ अगस्त ॥ तिथिय ॥ नन्दा भद्रा जया रिक्ता पूर्णा ॥ नन्दा च सर्वकार्येषु भद्रा चैव वसुन्धरा ॥ जया च

विजये चैव रिक्ता चैवाफलप्रदा ॥१३॥ पूर्णा चैव तु कल्याणी गार्गो वचनमब्रवीत् ॥१४॥ अश्विन्या गजफणि

हयंस्त्व वृषभ तु मेषौ तवो मूषकश्वा बुमौ :क मश्व स्ल मो पि महिषी व्याघ्री पुनः शौरिणी ॥१५॥ व्याघ्र

लो मृग मंडलो कपिरथ्यो वस्तु हय वानरः ॥ सिंहो स्वा मृग रा ट पशु श्वकर टीयो निक्षु ना नामि

यं ॥१६॥ गो व्याघ्र गजसिंह मश्व महिषश्वे एंश्व वन्नूरगं ॥ वे रंका नर मेषकं च मृ महंन वृद्धि डा लुं दरं ॥

लो का नो व्यवहार नो न्य दृष्टिव ज्ञात्वा शयत्ना दि दं दं पत्यो नृपन्नृ त्य यो रपि प्रदा वर्ज्य प्रज्ञन स्था

र्थितिः ॥१७॥ अथ नक्षत्राणां स्थिरादि संज्ञा महेश्वरः ॥ प्रोक्तं उत्तरपुत्रु रोत्र पमित्र अघेक

मो० कूर्म ॥ १८ ॥ १

वासवं स्थिरं चादित्यानिलविष्णुत्रयपुतश्चंद्रो ध्रुवा रक्ताख्यलः ॥ पूर्वायाम्यमघायुतः क्षितिसुतः क्रूर
स्तथोग्रः स्मृतः ॥ आग्नेयं मित्रसंयुतः शशिसुतो मिश्रश्च साधारणः ॥ १८ ॥ हस्ताश्वाभिजिदर्के
पुष्यसहितः क्षिप्रो लघुर्वा स्मृतानि ॥ श्विन्यामित्रं च रेवतीमृगयुतो मैत्रो मृदुर्वा गवः ॥ १९ ॥ ज्येष्ठा
मूलन्तु वह्निसार्पिसहितस्त्री तीक्ष्णाः स्मृतानि दारुणः ॥ कर्माण्येषु समाप्तयानि नियतं कार्याणि
संसिद्धये ॥ २० ॥ ॥ **इति मुहूर्तदर्पणे गोचराधिकारप्रकरणं ॥ अथ प्रथमरजोदर्शनं स**
**सर्वथः** ॥ दशवर्षाधिका कन्या न वत्सरे बारजुस्वला ॥ बहिःपुष्पस्फुटाभावाद्रंतपुष्पं स्फुर
त्यपि ॥ २१ ॥ **बृहस्पतिः वाक्यं** ॥ एकादशे द्वादशे च नारीणां मार्त्तवं भवेत् ॥ वह्निदीप्तशिखायो
गात्कर्त्तकोशस्य द्रश्यते ॥ २२ ॥ मेर्भुःस्थ प्राप्तेचतुर्थेह्नि स्नानं ततः स्त्री रजस्वला ॥ पंचमे हनि यो
ग्या का देवे पित्रे च कर्मणि ॥ २३ ॥ नंदमनजामवेत्तुं सा तिथिवर्णे जयातथा ॥ रिक्ता नपुंसका प्रो
क्ता तस्मात्तां परिवर्जयेत् ॥ २४ ॥ **रत्नसारे नक्षत्रशुद्धि** ॥ ज्येष्ठानुराधाश्विनि रेवती च प्रजाप

दर्पण ॥ १८ ॥

9A

नोवासरसोम्यविष्ठे ॥ पूर्वोत्रयं त्रीणि तथोत्तराणि वरोगनाशाननमुदाहृतानि ॥२५॥ वारफल ॥
आदित्ये विधवा नारी सोमे वापि मतप्रजा ॥ भौमे वंध्या भवेन्नारी अतश्शेषाश्शुभावहाः ॥२६॥
पूर्वपक्षे हनुस्नाता या च कृष्णे नरंमंगना ॥ ता कृष्णे जनयत्पुत्रं नत्वीरं हृष्टिप्येचनतः ॥२७॥ वामर
जीवार्कस्नात्करदिने गुरुहस्तमूले प्रार्केंदुविशुपवनोत्तरे रोहिणीषु ॥ कंन्याकुलीरऋषवृश्चिककर्कि
हलग्ने धामिल्लवंधनविधौ शुभदेंगनानां ॥२८॥ नवतिचरग्रहद्दिवसस्त्रीणां खलु वालवंध
ने पुरुषः ॥ युवतिग्रहानि ॥ युवती नपुंसके स्यान्नपुंसको त्यहितैः ॥२९॥ इति राजमार्तंड वाल
वंधः ॥ अथ वर्णवेधादान ॥ गरोकीकर्ण ॥ हरिहस्तानुराधा च स्वाति वा हणि वासवं ॥ ज्येष्ठा राश्चित्तयं चै
व रोहिणी चोत्तमा स्मृता ॥३०॥ आघरात्रिचतुष्कं च पौष्णमूलमघांत्यजेत् ॥ आद्रा हस्त धारा
त्रौ च नूतनप्रत्नोतमष्टमी ॥३१॥ षष्ठ्यष्टमी पंचदशी चतुर्थी चतुर्दशी मस्युनय चहित्वा ॥ श्रोषा
शुभाःस्युस्तिथयो निषेके वाराः शुभाः कार्यसितेंदुजानां ॥ तीक्ष्णामाधाश्चतस्त्रश्चतस्त्रा स्मात्कृका
स्ततोराधाश्चतस्त्रश्चतस्मात्कारणा

दृष्टौ तिथिं च त्रयोदशीं त्यजेद्देतागमने निंदिता सदा ॥ २३ ॥ शुभं कलग्नोपगतेषु सग्रहो त्रिको
णजायास्वसुखास्पदस्थितैः ॥ तृतीयलाभारिगतेश्च पापैः सुखावगंजोऽप्रावबन्धवीक्षितैः
॥ २४ ॥ अजांसवेषु विषमतो गतेर्विलग्नशीतांशुसूर्यगुरुस्त्रिः हृदयते निषेकाः ॥ जीवार्कयोः पुरुष
राशिस्तुंगयोः सुतार्थः लग्नाद्दिवाकरसुते विषमर्क्षगे वा ॥ २५ ॥ अथ पुंसवनं तत्र शौनकः ॥ व्या
के गर्भे तृतीये च मासे पुंसवनं भवेत् ॥ गर्भोऽव्यक्ते तृतीये च चतुर्थे मासि कारयेत् ॥ २६ ॥ रा
जमार्तंडो मतं लग्नशुद्धिः ॥ चत्वारो मृग मूलाः ऽघा हस्तोऽन्नाः ड्पदाः हृपौ जीवार्कजौ भृगु क
भ्रमशास्ता पुंसवनादिषु ॥ २७ ॥ केंद्रत्रिकोणस्तनवेषु शुभग्रहेषु पापेषु षड्कृतलाभगोषु बु
स्थिते दुर्जीवे भुक्तगृह्ने जमदिरेषु लग्नेषु लग्नपस्थितेषु सुनोऽपि केषु ॥ केंद्रत्रिकोणलग्नवके
नवति गुरुर्जीवपुष्टिदः सौम्यो ॥ लग्नांत्याष्टचतुर्थ्यमे क्रूराते वपि गर्भिणा धारणा ॥ २८ ॥ अ
थसीमंतोन्नयनं ॥ नारदः ॥ चतुर्थमासि षष्ठे वाप्यष्टमे वा तदीश्वरे ॥ बलोपपन्ने दंपत्योः श्रु
हुतारावलान्विते ॥ २९ ॥ अथ नवहितानां ॥ अथ पाकादशमे मासि सीमंतोन्नयनं भवेत् ॥ नव

१०८

मेमासवऊर्फेधावशर्नेस्यमेतोवनं ॥ ४० ॥ अथ शुभोग्रः ॥ पूर्वापन्हः श्रुतः श्रोकः हस्तमस्थाद्रित्रिकेवि
ना ॥ पूर्वोक्तेश्वतत्रापिनापरांकेकदाचन ॥ ४१ ॥ तिथिवलेगुरुः ॥ द्वितीयापंचमीषष्ठीसप्तमी
द्वादशीहरिः ॥ त्रयोदशीतिथिर्याश्चशस्तासीमंतकर्मणः ॥ ४२ ॥ सुक्षोभेपेनवहास्यगुद्विः ॥
हस्तानुराधानिवमूलानिसोम्योविष्णुपुनर्वसुः ॥ श्रोरूपदादयप्रोक्तंश्राबाधादयमेक्व ॥ ४३ ॥ श्रो ठो
ष्ठानिकथितान्येवक्षिप्राश्चैकादशीवतु ॥ स्वातीतत्यामघायांतुरेवत्याफाल्गुनीद्वये ॥ ४४
श्रविष्ठान्याचैवनत्त्रेकर्मसीमंतकंनचेत् ॥ नरःसंपद्यतेदैवाधादिस्याग्रहतल्पगः ॥ ४५ ॥
अथलग्नशुद्धिः ॥ वक्षिप्ताः ॥ केंद्रत्रिकोणगतेश्वसौम्येदुश्चिक्यलाभारिगतेश्वपापे ॥ ष
ष्ठाष्टलग्नात्यविवर्जितेस्यासीमंतकर्मशुभदंसदैव ॥ ४६ ॥ अथजातकर्म ॥ यस्मिन्नमहूर्तेजाति
तःकुंभमारस्तस्मिन्नविधेयंखलुजातकर्म ॥ संतर्प्यदेवानसपितृन्द्विजांश्चसुवर्णगोनृ
तिलकांस्यपात्रं ॥ ४७ ॥ अथनामकरणम् ॥ जन्मनोनंतरंकार्यप्राप्तकर्मयथाविधिः ॥
देवादतीतकालश्चेदतीतेसूतकेनचेत् ॥ ४८ ॥ आदित्येनालेकर्तव्यंश्राद्धेवैपुत्रजन्मनि ॥

ष्ठिं चैनालेन तथा पश्चात्सूतकं तु विधीयते ॥ ४९ ॥ राजमार्तंडात् ॥ कन्यापुत्रविवाहेषु प्रवेशे नववे
श्मनि ॥ नामकर्मणि वालानां चूडाकर्मादिके तथा ॥ ५० ॥ सीमंतोन्नयने चैव पुत्रादेर्मुखदर्श
ने ॥ दीक्षां मुक्त्वापि तत्र गणपूजये प्रयत्नतो गृही ॥ ५१ ॥ सूतकांते न चव स्तुद्धि ॥ मृदुध्रुवक्षिप्रचरे
षु भेषु वारिकपाठिस्वाहिने षु कार्य ॥ शुक्लाग्रहाणां हि न लग्नवर्गे तज्जातकर्मात्व थ वा विधेयं
पर ॥ दैवज्ञवल्लभे स्तनपानं ॥ रिक्तां त्योमपरित्यज्य विष्टिं पातं स वैधृतिं ॥ मृदुध्रुवं क्षिप्रभे शुभस्त
नपाने हितं शिशोः ॥ ५२ ॥ अथ प्रसूतास्नानं ॥ ह्रचित्राकान्नरेवतीमूलमैत्रपुष्यपुनर्वसु ॥ मघा
विशाखाविष्णुधाता च सूर्यवणे दशमस्तथा ॥ ५४ ॥ एतेषु प्रालहरा स्नाने सूतकाने न कारयेत् ॥ प
दिक्स्नानं प्रकुर्वीत पुनः सूतीन विद्यते ॥ ५५ ॥ अथ नामकरणं ॥ एकादशे द्वादशे विप्राणां क्षत्री
याणां त्रयोदशे ॥ वैश्यानां षोडशे कार्यं मासांते शूद्रजन्मनि ॥ ५६ ॥ नामकर्मणि निषेधः ज
निकाकं ॥ सा पापक्रे दुष्टयोगे चैव पानि न्यूमिजवासरे ॥ रिक्तापर्वाष्टमी विष्टिः किंस्तुघ्नं तु विशे

बतः ॥ ५७ ॥ दृष्टे देवे च सुप्ते काले नाऽऽवपनं कारयेत् ॥ उत्तरारेवतीपुष्योहस्तो मूलं च वारुणं ॥ ५८
श्रवणादितिमैत्रं च स्वातिर्मृगशिरस्तथा ॥ प्राजापत्यं धनिष्ठा च प्रशस्ता नामकर्मणि ॥ ५९ ॥ व
शिष्ठः वाक्यं ॥ नद्यन्तरं वा चतुरन्तरं वा विवर्जयेद्देव लकाररेफं ॥ तन्मासनामादिकमेव चिंत्यं
स्फुटं वदेद्दक्षिणकर्णरंध्रे ॥ ६० ॥ चैत्रादिमासनामानि वैकुंठजनार्दनः ॥ उपेंद्रो यज्ञपुरुषो वा
सुदेवो श्रिविक्रमः ॥ ६१ ॥ योगीशः पुंडरीकाक्षः कृष्णोनंतोऽच्युतस्तथा ॥ चक्रधारीति चैतानि नि
मा हाक्रमेनीविष्ण ॥ ६२ ॥ राजमार्तंडात् ॥ कन्यानदीपर्वतपादपादिनाम्नां तथा पुष्पादिवोक
सांच ॥ तथा वल्लीनामहिपक्षिनाम्नीश्च तां न कुर्वीत हिताय नित्यं ॥ ६३ ॥ अथ दोलारोहणं ॥ ग
र्गवाक्यं ॥ दोलारोहणं तु कर्तव्यो वा द्वसे द्वणमे पि वा ॥ खोऽशे द्विवसे वापि द्वाविंशे द्विशोऽपि वा
६४ ॥ अश्लेषे पुंल्यादिवसे चंडतारावक्तान्विते ॥ मृदु ध्रुव क्षिप्र नेत्रु माता वा कुलयोषितः ॥ ६५
योगस्थानपिहरिं सत्यो शाकुशास्त्रं विन्यसेद्धि ॥ अथ दीपिकायाः निःक्रमणं ॥ आर्द्राधौमृत्व ॥ ३ ॥
१० ॥ १० ॥ १६ ॥ १९ ॥ २ ॥ ११ ॥ २० ॥ २५ ॥ वर्जितानुपहते पहे प्यरिक्ते योग ॥ ६६ ॥ वारे सौम्य शनी तर्दे यत्र

मुहूर्त ॥ लाकंन्यालसिंहोदये ॥ संदृष्टे च चतुर्थे मासि पदि वा मासे तृतीये प्राशिन्यती ले शुभ नदं शिशोरथ
॥ १२ ॥ गृहान्निःक्रामणं कारयेत् ॥ ६७ ॥ राजमार्तंडात् ॥ धातानुराधाश्रवणेस पुष्यामृलाश्वशाको
हिनिसौम्यपौष्णाः वाराश्च नागार्कसितेंदु सूर्याः निष्क्रा प्राने प्रोक्तकरा शिशूनां ॥ ६८ ॥ अथ
संहितादीपिकायां जलपूजनं ॥ अश्विन्यां श्रवणे तथा पौष्णे हस्ते पुष्ये च वैष्णवे ॥ जलपूजा च नारीणां
12 नित्यं संपद्यते शुभं ॥ इति ॥ वारफलं ॥ शनिशुक्रभौजार्कांणां वारेषु परिवर्जयेत् ॥ बुधे जीवे तथा
सोमे शुभं जलपूजने ॥ ७० ॥ अथ ताम्बूलदानं राजमार्तंडे ॥ मूलादितिद्रविणतिष्यकरोत्तरा
सुपौष्णमैत्रविष्णुरजनीकरशक्रभेषु ॥ वारेषु जीवशशिसूर्यसितेंदुजानां ताम्बूलभक्षणवि
धिः कथितः शिशूनां ॥ ७१ ॥ सार्द्धमासद्वये दद्यात्ताम्बूलं प्रथमं शिशोः ॥ कर्पूरादिकसंयुक्तं विला
सायहिताय च ॥ ७२ ॥ दुश्चिक्यलाभारिगताश्च पापाः सौम्यग्रहाः नवपंचमकेंद्रकस्थाः ॥ स्थारो
गणानां पुलतोग सुखोपनौकानां ताम्बूलभक्षणविधौ जगति प्रसिद्धोः ॥ ७३ ॥ अथ नृपप्रवेशा हरिः

12A

राजमार्त्तंडात्॥ चं वर्षे वत तथा मासि त्न्मौनमुपवेशयेत्॥ तत्र शास्त्राग्रहणं सर्वेषां स्याद्रामविशेषतः॥७४॥
तिथिं विवर्जयेद्रिक्तां शास्त्रानिष्ठ्णानि मे॥ उत्तरात्रितये सौम्यपुष्यार्क्षं शाक्रदैवते॥७५॥ पूर्वा
पुत्रयं च हस्ते च प्राशस्त्यं स्वनपि षष्ठे॥ वारा हत्पूजयेद्वाग्र तिथि वीर्वं तथा द्विजान्॥७६॥ पूजनं तु
देवस्थाने गुरूं देवं द्विजन्मनो॥ ततो गन्धपुष्पाद्यैस्ताथ कृत्वा तत्र नु मंडलं॥७७॥ शोक्वापपरा हग्न देवे
नन्मौनमुपवेशयेत्॥ नैवाष्ठाश्चर्वतीने नान्ने निराहितं सरव॥ ग्रथविसर्स्तनया नैचाम
यानो हाहतास्वया॥७८॥ अथ नवान्नप्राशनं लग्नं॥ षष्ठे मासि प्रजीत वालकस्यान्नभोजनं॥
नदन्तावेष्टमे मासि कुर्यात्संवत्सरं पिता॥७९॥ नारदवाक्यं॥ षष्ठे मास्यष्टमे वापि पुंसां स्त्रीणां
तु पंचमे॥ सप्तमे मासि वा कार्यं नवान्नप्राशनं शुभं॥८०॥ जगन्मोहने वशिष्ठः॥ विष्णुहस्तादिके
रत्नौ हिमरश्मिवारपुनिर्व वरुणादितिचित्रा॥ अश्विनितिष्य वसुपौष्णभानुरोहिण्युत्तराश्च विप्रा
श्रुतौ जनेनारा॥८१॥ स्त्रीबोधपेक्षान्ननहत्रग्रहणं॥ हस्तो विष्णुपाश्विन मघा द्विमूलं स्वातीदुचित्रा

मु.को. दितिविष्णुपूजा ॥ वाराश्च भृगुकेज्यविधूं दुजानां प्रशस्तान्नपाने प्रथमे शिशूनां ॥ ८२ ॥ तिथिगुरुजोना
रुहः ॥ छिनी यावत्तीयाश्च पंचमी सप्तमी तथा ॥ त्रयोदशी च दशमी प्रशस्ते ति पथ्यः शुभाः ॥ ८३ ॥
१३ पूर्व [illegible] पर्वसु नेष्टायां रिक्तायामथवोज्जनं ॥ वालानामायुषो हंति संध्यां चेति केचन ॥ ८४ ॥ पद्ध
13 वंधनवेलात्र प्राशुने चोपनायनं ॥ शुभदं जन्मनक्षत्रे जन्मशुभं तेन्दुमध्यकर्णविशिष्ट ॥ ८५ ॥ वेच पर्वसु नें
ष्टायां रिक्तायामथवोज्जनं ॥ वालानामायुषो हंति संध्यां चेति केचन ॥ राजमार्तंडे लग्नशु
द्धिः ॥ लग्ने ॥ त्रिषष्ठद्वनवनोपगतास्तु सौम्याः ॥ सौम्यगृहा नवमपंचमकेंद्रकस्थाः ॥ लग्ने सुदैत्य
सचिव द्वादशस्वतीनानां ज्यन्नोपनोगकरणे विविधोपयोगाः ॥ ८६ ॥ अथ कर्णवेधः गर्गकारिका ॥
अर्केनुकूले शुभशितनवप्रशस्ते ताराबले च इति रिपदे ॥ अयुग्मवर्षे शुभदः शिशूनां कर्णस्य वेधो
मुनिभिः प्रदिष्टः ॥ ८७ ॥ मासे षष्ठे सप्तमे वाष्टमे वापि वत्सरे ॥ कर्णवेधं प्रकुर्वंति पुष्टरूपदेशेष्टे दि
ने ॥ ८८ ॥ व्यवहारसमुच्चये ॥ नजन्ममासे नच चैत्रपौषे न जन्मदर्श्च संतानेन हरौ प्रसुप्ते ॥ नित्योनरिकेन ॥ ८९ ॥

13A

वविष्टिदुष्टेकर्णस्यवेधंमुनयोवदंति ॥ ९९ ॥ अत्रचैत्रस्यनिषेधोमीनार्कविषयेधनुर्निषेधोविषय
श्चपौषे ॥ वादरायणेन ॥ मूलेवाश्विनिधातृचित्रासहितेहस्तेत्रिपूर्वेतथा ॥ चौडेपुष्यपुनर्वसौश्र
तत्निष्ठावारेतिष्यौप्रोक्तने ॥ १०० ॥ लग्नेसौम्ययुतेतथास्थिरगृहेपक्षेसितेवानतः ॥ केंद्रेशुक
बृहस्पतौशुभकरौकर्णस्यवेधःस्मृतः ॥ १०१ ॥ वाराहः ॥ वत्सरांतेद्दशपंचवासरास्त्रहेमुहू
र्त्तेदिनमेवमासे ॥ तुर्यनिष्ठोस्याघटिकार्धलग्नेसागल्पकार्यपरिवर्जयंति ॥ १०२ ॥ अपर
ऽकर्ण[illegible]मार्तंडात् ॥ ताराहित्यश्रप्रांकेप्रोशोजनस्येशुगोचरे ॥ षष्ठेचमासेप्रोमासिस्थिती
येदश्रमेपित्रा ॥ चतुर्थेवाष्टमेहोरेनकुर्यात्स्वपमेष्टिक्षो ॥ १०३ ॥ गुरुवाक्यं ॥ तृतीयेद्वेप्रियक्षो
४ ये गोर्न्तेजन्मतोवाविशिष्टतः ॥ पंचमेसप्तमेवापिस्त्रियःपुंसोथवापुनः ॥ १०४ ॥ तिथिशुद्धौपरा
शरः ॥ पंचमासप्तमाष्वेवदशाद्वपेकादशीतथा ॥ तृयोदशीतृतीयाचहोरकमेशुभावहाः ॥
१०५ ॥ वारशुद्धिः ॥ सितेज्यसौम्यवारेषुहोरपक्षद्वयेहितः ॥ इंदुवारःसितेपक्षेवाराःप्रोक्तान

क्षोत्तमाः॥ ८६॥ अथान्नक्षत्रे व्यासवाक्यं॥ अश्विनीश्रवणःस्वातीचित्रापुष्यपुनर्वसु॥ धनि
ष्ठारेवतीज्येष्ठामृगोहस्तेक्षुरक्रिया॥ ८७॥ हौरेश्चापारिगाः क्रूराः शस्ताः केंद्रत्रिकोणगाः शु
भाः॥ ताक्षौरेलंप्रिशोनेष्टं यावन्मातानगर्भिणी॥ ८८॥ गर्भे मातुःकुमारस्य न कुर्याच्चौलक
र्मतु॥ पंचमासादधःकुर्यात्ततऊर्द्ध्वं न कारयेत्॥ ८९॥ ज्येष्ठे मासि तथा मार्गे क्षौरं परिणयं
व्रतं॥ ज्येष्ठपुत्रो दुहितृणां यत्नतः परिवर्जयेत्॥ ९०॥ श्रीपतिवाक्यं॥ केशवमानवपुरंध्या
दलपुत्रपुरीविहत्रं॥ दितिमदितिं च स्मरतां हौरविधौ भवति कल्याणं॥ ९१॥ अथ
...रत्नहौरसमयवसिष्ठवाक्यं॥ अर्कार्कजभौमदिनेः पितृपक्षक्षयग्रहक्षिधिष्ण्यश्चतुर्थ्यमहीं
त्रिमैत्रत्तः पमजसन्निगतोपि हौरीन रोगद्वात्रिधिनंगतः स्यात्॥ २ महीन्द्रतां पंच मपंचमे
क्षिहौरं च कार्यं पितृमुक्तेषु॥ न लभ्यते चेत्तु तदुक्तधिष्ण्यं न ज्ञोदये वाणि... लेवि
धेयं॥ ३॥ नृदेवनृमाशनिदेशतोपि वंधादिमुक्तो मृतसूतकेपि॥ आधानकाले...

मुहूर्त॥
॥ १४॥
14
९५

14A

वानराणांहोरेविधेयंखलुनैंदुतेंदे ॥ ४ ॥ श्रीपतिवाक्ये ॥ नस्नानंतुकोल्केटनूषतेनामस्य

कपाशासनरोनुखांनांहोरंविदधातित्रिशिसंध्ययोर्वजिजीविषूणांनवमेनवाक्ति ॥ ५ ॥

षष्ठीअष्टमीमावस्यानवमीवार्कमदेनोमनोरकर्मानकारयेत् ॥ ६ ॥ अथहारांजेमार्कंडपः ॥ व

कं ॥ श्रासेवपंचमेवर्षेस्रुप्तसुसेजनार्द्दने ॥ षष्ठीप्रतिपदंचैववर्जयित्वातथाष्टमी ॥ ७ ॥ रिक्तां

पंचदशींचैवसौरिभौमदिनेतथा ॥ एवंसुनिश्चितेकालेविद्यारंभंतुकारयेत् ॥ ८ ॥ वास्तुदेवेनो

जः ॥ विद्यारंभेगुरुःश्रेष्ठोमध्यमौभृगुभास्करौ ॥ मरणंशनिभौमाभ्यामविद्यावुधसोम

योः ॥ ९ ॥ अविद्यावुधसोमयोःस्तदेवधनुर्विद्याविषयां ॥ तदुक्तंदीपिकायां ॥ अश्विनिगुरुहयमा

र्कस्वातिमित्राग्निपित्र्यः धुवबसुहरिमूलाश्वीदुनागर्भोत्स्ननेषु ॥ तपनकृष्णपितुधाहेविश्रुवे

धेपिवोषसुसमयतिथिषुपोषेचापविद्याप्रधाने ॥ १० ॥ रत्नमालायांनतुचवत्सः ॥ मृगादितं

वस्वाषिष्ठसुमूलेहस्तादिकेवचित्तपौष्णमीनाष्ठु ॥ पूर्वाचापंचश्रवणत्रयेचविद्यासमारंभमुक्तो

रामर

मु.हू.टी. १५

15

तिसिद्धेः ॥ ११ ॥ अथ यज्ञोपवीतं राजमार्तंडात् ॥ पितुः सूर्यबलं श्रेष्ठं प्रशाखाचार्ययोर्बले ॥ सर्वे
षां गुरुचंद्रार्कबलं श्रेष्ठं व्रतादिषु ॥ १२ ॥ वशिष्ठवाक्यं ॥ प्रशाखेश्वरवर्गौ ध्रुवरगुरूणां बलपू
र्वकं ॥ ततोन्वेष्यं गुरूबलं मुख्यमेवार्थसिद्धये ॥ १३ ॥ कात्यायनः ॥ ऋगथर्वसामयजुषा
मधिपा गुरुसौम्यभौमसिताः यथासंख्यं ॥ वराहः ॥ ऋग्वेदाधिपतिर्जीवो यजुर्वेदाधिपः सि
तः ॥ सामवेदाधिपश्चंद्रः प्राक्शिपोथर्ववेदराट् ॥ १४ ॥ जीवसितौ विप्राणां क्षत्रीयाणां मारेश
मू ॥ विशांचंद्रः शूद्राधिपः शशिसुतः प्रोक्तेश्वरः शंकर प्रजवानां ॥ १५ ॥ नारदः ॥ शाखाधाना
का हबलमेवर्धे जन्मतो ॥ हजन्मनो ॥ राज्ञामेकादशे सौंजीबंधनो द्वादशे विशां ॥ १६ ॥ अथ कामा
काल माह मनुवाक्यं ॥ ब्रह्मवर्चसकामस्य कार्यं विप्रस्य पंचमे ॥ राज्ञो बलार्थिनः षष्ठे
वैश्यस्येहार्थिनोऽष्टमे ॥ १७ ॥ मासनिश्चये वाशिष्ठवाक्यं ॥ विप्राणामुपनयनं वसंतमासे ध
राधिनाथानां ॥ ग्रीष्मकैश्च शरदि विशां मासाः साधारणाः पंचमाघाद्याः उत्तमाः ॥ १८ ॥ फ दर्पण १५

15A

२ का

लोदयेतिथिशुद्धिः॥ द्वितीया च तृतीया च पंचमी दशमी तथा॥ एतास्तु तिथयो मध्याफल
दानि दैत्यापराः॥१९॥ वारफलं नारदः॥ शुक्रसोमौ क्रमशः जितानां दिनेषु सौम्यो जीवि विधिरिं
दुसूर्यै॥ मध्यो स्मृतो सूर्यसुतः कुजो॥ नेष्टा बुधो एवं मुनिश्रेष्टैः॥२०॥ नक्षत्रशुद्धौ वसि
ष्टवाक्यं॥ हस्तत्रये च श्रवणत्रये च धान्यद्वये तु त्तर मैत्र मेषु॥ पौष्णद्वये वादितिनद्वये च श
स्त द्विजानां खलु मौंजिकर्म॥२१॥ राजमार्तंडे लग्नशुद्धिः॥ केंद्रस्थमरपह्नके मंत्रिलिप्रवस्थीः
षट्कर्मदीक्षान्वितो॥ विद्वांसो मध्यगुणान्वितेस्थ्नन्नगुणण शुभशुभान्वितो ध्यायकः॥२२॥ कौले
नेत्मजसेवको दिनक्षतातस्य जीवं सेवीत्त वेड्गो मेनायुधं दृचिरत्न रिपुलग्ने वे शास्त्र चतुर्भिर्द्विपैः॥
॥२३॥ जीवोदये जीवगृहे दयेवा जीवां शुक्रे जीवसमोत्तु ते वा लग्नस्तुतो पिव्रत वंधनेषु
वागी शुक्रेत्त लग्नव्रतिद्विजेंद्रः॥२४॥ नारदवाक्यं॥ त्रिषडायगतैः पापैः षडष्टांत्यविवर्जितैः
शुभैः व्रतेष्ट लग्नांत्यवर्जिते हिमांशुना॥२५॥ मेषलावधसमयेसर्वपापं चमेगृहं॥ शुभ

१६

पुंके प्रशंसंति तद्वालोकनमेव वा ॥२६॥ राजमार्तंडात् ॥ शुद्धिर्न विद्यते यस्य वर्षे प्राप्तेऽष्टमे यदि ।
मुहूर्त चैत्रे मीनगते भानौ तस्योपनयनं शुभं ॥२७॥ रत्नकोशात् ॥ गोचराष्टकवर्गाभ्यां यदि शुद्धिर्न वि-
१६ द्यते ॥ तदोपनयनं कार्यं चैत्रे मीनगते रवौ ॥२८॥ वशिष्ठवाक्यं ॥ माघे मासि महाधनो धनपतिः
16 प्राज्ञो बलं फाल्गुने ॥ मेधावी भवति व्रतोपनयने चैत्रे चतुर्वेदवित् ॥२९॥ वैशाखे निखिलोपभोग-
कुशलो ज्येष्ठे वरिष्ठो बुधः ॥ आषाढेपि महामखप्रकरणे प्राप्तप्रतिष्ठो बुधः ॥३०॥ अथ ना- गुर्वि:
रदसंहितायां गलग्रहाः ॥ कृष्णपक्षे चतुर्थ्यादि सप्तम्यादि दिनत्रयं । त्रयोदशीचतुष्कं च अष्टौ-
ते गलग्रहाः ॥३१॥ वशिष्ठवाक्यं ॥ व्रतक्रिपूर्वसंध्यायां वारिदो यदि गर्जति ॥ तद्दिनं स्यादन-
ध्यायनं व्रतं तत्र न कारयेत् ॥३२॥ वशिष्ठवाक्यं ॥ पौषे दिनत्रयं वर्ज्यं माघे चैव दिनद्वयं । फाल्गु-
ने दिनमेकं तु चैत्रे तु घटिकाद्वयं ॥३३॥ ॥ इति श्रीमुहूर्तदर्पणे व्रतसंस्कारप्रकरणं ॥ अथ विवा-
हे द्वादशराशिफलप्रहोदोषाः ॥ पटलमारात् ॥ वर्षाणि विवसंच मिथुनस्थ तारायो निष्फमेषे ॥ दर्पेण

16A

खलयोगणश्चतथैलको नाडिकस्तु द्विरेते यथोत्तरं स्युर्बलिनोष्टदोषाः ॥ १ ॥ नाडीत्वेतागुणास्वाष्टौ

षवसप्तासकूटके ॥ वजुगणागणमैत्र्यांवसोहार्दपंचखेटयोः ॥ २ ॥ योनिमैत्र्यांचचत्वारिश्चयस्या

राबलेगुणाः ॥ वश्यत्वे द्वौगुणौप्रोक्तौ वर्णैकः परिकीर्तितः ॥ ३ ॥ अथ वर्णकूटः नारदः ॥ द्विपालि

कर्कटाविप्रास्तन्तूर्ध्वत्वित्रियादयः ॥ शूर्णवश्योब्वीराशीसमेहीनेतथाशुभं ॥ ४ ॥ वर्णश्रेष्ठानुयानारी

वर्णहीनस्तुयःपुमान् ॥ विवाहंयदिकुर्वीत नस्यात्तापर्के नजीवति ॥ ५ ॥ ज्योतिर्निबंधावश्यं ॥ सर्वेवश्या

नराणामेवनदास्थानेजलोजवाःसिंहंहित्वाथासिंहस्यवश्यपास्तेहृश्चिकंविना ॥ ६ ॥ अथताराकू

टःश्रीक्रूधरः ॥ वरर्हेणगणयेद्धावत्कन्यर्हेकन्यकादपि ॥ वरस्तंनवहृत्शेषास्ताराहंतिपरस्परं ॥ ७ ॥ अ

शुभेनुहाजन्मताराविपोरेकार्थवर्जिताः ॥ त्रिपंचसप्तास्युःप्रोक्ताश्रेष्ठोनक्षत्रकूटके ॥ ८ ॥ अ

थज्योतिर्निबंधानिकूटे ॥ वासगणश्चिनयोस्त्वयोनियोन्यानपौगजे ॥ पूष्यकृतकयोर्मेषःसर्प्यो

रोहिणसौम्ययोः ॥ ९ ॥ मूलार्द्रयोःश्वानोयोनिःविडालोदितिसर्पयोः ॥ मघापूर्वाफाल्गुनीयोराखुरयसो

व व

मुहूर्त
२
17

३

पोत्नयोः पशुः ॥११॥ स्त्रियाविशाखयोर्व्याघ्रो महिषः स्वातिहस्तयोः ॥ स्वश्वाप्ययोर्वानरश्च मृगोज्येष्ठारा
धयोः ॥१२॥ विश्वर्क्षाभिजितोर्बभ्रुः सिंहो जाङ्घ्रिधनिष्ठयोः ॥ पशुपालकयोर्धीश्वः पत्योन्यपन्नगयोः
॥१३॥ वर्णिहवाक्यं ॥ वभ्रूरगाण्ड्वैलं मित्रं जीवसिंहयोस्त्वाखुसंतंत्वजवानरं च ॥ गोव्याघ्रमश्वोत्तममा
हिषं च वैरं न नार्यो न पन्नगयोश्च ॥१३॥ ग्रहमैत्र्यं ॥ सौमः शुक्रो बुधश्चैव द्रोज्ञानुपूर्वा
द्वित्रयं कुजः ॥ गुरुर्मित्राः शनिजीवौ भौमेषाहीनां मधीश्वराः ॥१४॥ कपप ॥ रवेः समो ज्ञो मित्राणि
वंद्वारेज्याः परावनी ॥ इन्दोर्न शत्रवो मित्रौ रविज्ञावितरे समाः ॥१५॥ समो कुजस्य शुक्रार्कौ बुधे
रिः सुहृदोपरे ॥ यस्य चेन्दो रिपुर्मित्रे शुक्राकी वितरे समाः ॥१६॥ गुरोरारैविनामित्रा एण्पाह्रीमे
धपरावरौ ॥ नज्ञोसमा वीज्यकुजो मित्रे ज्ञाकी परौ रिपू ॥१७॥ शनेर्गुरुः समो मित्रे शुक्रज्ञौ श
त्रवः परे ॥ अन्योन्यमित्रं ग्रहस्तस्यान्ससममित्रे नुमध्यमं ॥१८॥ उदासीनकनिष्ठं स्यान्मत्रुदे शत्रुवै
स्मृतं ॥ अथ पचागकूटयोनिर्णिवंभात ॥ हेमा राम हेमा हेदेरा राम म देरा हस्ता ॥ देरा राम म देरा
अरहहेम ॥ ९ ॥ [illegible]

हर्षदा

17A

ममदृष्टेत्यश्विन्याजगणा ॥१८॥ श्रवणे च रोहिणी आ पुष्ये मम्रगे उत्तरे हस्ते चित्रा स्वात्यां विशाखायां ज्येष्ठा मूले पूर्वोत्तराधनिष्ठाषु उत्तरे ॥

स्वकुले चैव मामकोप्रीतिर्भवेद्योस्मान्नरस्य वधो ॥ अथ सुरासुरयोर्वैरं मनुष्याणां च राक्षसो ॥ २० ॥ ग्रहकूटपर-

स्त्रीगणे पुमान्नृ स्यात्कन्या वर्तिमानमनो केवलं छन्ति तत्र प्राह व्यस्तं कोपी हने त्रु ति ॥ वा ॥ अथ राश-

न्या कूटं नारद ॥ षष्ठाष्टके मृतिर्नवमपंचमे त्वनुपत्यता ॥ नैस्वाद्विद्वा दशे न्यषु दंपत्योः प्रीतिरुत्तमाः

२१ ॥ ज्योतिःप्रकाशे ॥ एकराशौ महाप्रीतिस्त्रि पंचे ह शामे सुखं ॥ तृतीये कादशे वित्तं तुर्यजामात

मम सत्तं ॥ २२ ॥ ज्योतिर्निबंधात् ॥ एकराशौ पृथग्धिष्ण्ये एकनाडी प्रस्तुति प्रद ॥ यदि स्यादेकं नक्षत्रं

तं वै पुत्रनाद ॥ शोनकोब्रवीत् ॥ २४ ॥ शोनक ॥ दंपत्योरेकराशिः स्याद्भिन्नमृक्षं यदा तदा ॥

एनां वा कर्णसि कष्टो ना सां विवाह पुत्रदस्मृतः ॥ २५ ॥ ज्योतिःप्रकाशे ॥ एकर्क्षे चैकपादे च

विवाह प्राणहानिः ॥ एकर्क्षे भिन्नपादे च विवाहः पुत्रपौत्रद ॥ २६ ॥ अथ नाडीकूटं संहिता

दीपिकायां ॥ अश्विन्याद्रैशाने त्रिषु कृफाल्गुनी च्युत्तराति पा ॥ पूर्वाभाद्र पदा मूले ज्येष्ठा

॥ बृहज्यो ॥
॥ १८ ॥
18

हस्तपुनर्वसु ॥ २७ ॥ इति प्रथमनाडी ॥ पूर्वाफाल्गुने काचित्राधनिष्ठा ज्वरणीमगः ॥ पूर्वाषाढानुरा
धा च पुष्योऽन्ताइपहोत्तरा ॥ २८ ॥ इति द्वितीयनाडी ॥ कृत्तिका रोहिणी स्वाती मघाश्लेषा च रेवती ॥
श्रवणश्चोत्तराषाढा विशाखा चैकनाडिका ॥ २९ ॥ इति तृतीयनाडी ॥ वाराहमतं ॥ आद्यै
कनाडीकरूते विवाहे न यास्य नाश मुनयोर्विनाशः ॥ श्रूयतां च वै धव्य मती वदुःखं तस्मा
द्युक्ति श्रुः परवर्जनीया ॥ ३० ॥ अथैकनाडीप्रवाहे दोषन स्थितामले ॥ रोहिण्याद्राम्नगे इशानि पुष्य
श्रवणपौष्णभं ॥ अहिर्बुध्न्यर्क्षमेतेषु नाडीदोषो न विद्यते ॥ ३१ ॥ इत्यष्टकूटानि ॥ अथैकनावर
णं ॥ पूर्वा त्रिमि चेत्ते वैश्वेदेवहोतसवासवसमारणदेवतेषु ॥ इहाफले बुद्धरुष्टमानतपूर्ले
पालिस्त्रांतपुंतहृदयोः वरयेत्कुमारी ॥ ३२ ॥ लग्नफलमहेश्वरः ॥ अथ जैत्रिषडायतसंख्यतेः
श्रनस्वेटैः सुतधर्मि गेरपि ॥ यदि चोपचये गुरौ स्थिते हरिजस्येव वरयेत्कुमारकां ॥ ३३ ॥ अ
थ वरवरणं ॥ व्यवहारे चंडेश्वरे ॥ पूर्वां चित्तयमाग्नेयमूलत्तराश्चितयेत पौ ॥ रोहिणीपुष्यवर ॥ दर्पु

18A

रोक्षगणः सस्वतेसहा ॥ ३४ ॥ उपवीतं फलं पुष्पं वासांसि विविधानि च ॥ देयं वराय वरयेत् कन्यां
स्नातां द्विजेन वा ॥ ३५ ॥ वशिष्ठः वाक्यं ॥ अत्यासन्ने नातिदूरे अत्याध्यश्रति दुर्बले ॥ वृत्तिहीने च
मूर्खे च षष्ठे कन्या न दीयते ॥ ३६ ॥ स्मृतिचंद्रिकायां मलैर्निर्णयः ॥ हते वाग्नि स्त्रये पश्चान्मनु
र्नीवर्ति गोत्रं तणं ॥ तदानमंगले कार्यं नारी वैधव्यमाप्नुयात् ॥ ३७ ॥ मांडव्यः ॥ वाग्दानानंत
रं यत्र कुलयोः कस्यचिन्मृतिः ॥ तदा संवत्सरादूर्ध्वं विवाहः शुभदो भवेत् ॥ ३८ ॥ विशेषः ॥ पि
तुर्नीशौचमंवं स्यात् दर्श मातुरेव हि ॥ मासत्रयं तु तत्कार्यं तातदर्शमात्र तदुभयोः ॥ ३९ ॥ दे
वद्दामनोहरे ॥ प्रतिकूले सपिंडस्य मासमेकं विवर्जयेत् ॥ विवाहस्त्वततः पश्चात्तयोरेव वि
धीयते ॥ ४० ॥ दुर्भिक्षे राष्ट्रभंगे च पित्रोः प्राणसंशये ॥ प्रौढायामपि कन्यायां प्रतिकूल्यं
न दुष्यति ॥ ४१ ॥ इति प्रतिकूल्यमरणं ॥ अथ कन्याविवाहकाले हव्यवाहनः ॥ षडब्दमध्ये नोद्वा
ह्या कन्या वर्षद्वयं ततः ॥ सोमो भुंक्ते ततो गंधर्वस्ततः पश्चाद्धुताशनः ॥ ४२ ॥ कश्यपः ॥ विवा

मुहूर्त ॥ १९ ॥ 17

होजन्मतः स्त्रीणां युग्मे पुत्रपौत्रदः ॥ अयुग्मे स्वापदः पुंसां विपरीते तिमृत्युदः ॥ ४३ ॥ प्रास
अष्टवर्षा भवेद्गौरी नववर्षा तु रोहिणी ॥ दशवर्षा भवेत्कन्या द्वादशे वृषली स्मृता ॥ ४४
गौरी गरूवला देया रोहिणी त्वालकस्य च ॥ कंन्यां वंइवले प्रोक्तं विवाहो नान्यथा भवेत् ॥ ४५ ॥
दशवर्षाद्व्यतिक्रान्ता कंन्या शुद्धिविवर्जिता ॥ तस्यास्तारेंदुलग्नानां शुद्धौ पाणिग्रहो म
मतः ॥ ४६ ॥ संप्राप्ते द्वादशे वर्षे यः कंन्यां न प्रयच्छति ॥ मासि मासि रजस्तस्याः पिता पिब
विवे ति शोणितं ॥ ४७ ॥ पिता पितामहो भ्राता पितृव्यो मातुलस्तथा ॥ पंचैते नरकं यान्ति
दृष्ट्वा कंन्यां रजस्वलां ॥ ४८ ॥ अथ मासशुद्धौ नारदः ॥ माघफाल्गुनवैशाखज्येष्ठमासाः
शुभप्रदाः ॥ मध्यमा कार्त्तिको मार्गः शीर्षो वै निंदिता परे ॥ ४९ ॥ कृत्यरत्नाकरे ॥ पौषेमक
रसंस्थे केचिच्चैमेषगतेगतेरवौ ॥ आषाढे मिथुनादित्ये कुर्यात्कंः करपीडनं ॥ ५० ॥ ज्यो
ज्येष्ठे ज्येष्ठयोः कार्यं न त्वार्यो करपीडनं ॥ तयोरेकतरे ज्येष्ठे ज्येष्ठमासेपि कारयेत् ॥ ५१ ॥

नारदवाक्यं॥ जन्मादिवसमासस्य यावत्त्रिंशद्दिनं त्यजेत्॥ जन्ममासः सवितैयोगमन्येनान्येकुर्व
वन॥५२॥ द्वौ द्वौ ज्येष्ठौ मध्यमौ श्रेष्ठौ कौ एकोऽज्येष्ठः शुभावहः॥ ज्येष्ठत्रयं न कुर्वीत विवाहे स
र्वसंमतं॥५३॥ भारद्वाजसंहितायां मध्यमप्रवादः॥ ज्येष्ठे ज्येष्ठस्य कुर्वीत नास्त्र रेकानवस्थिते॥
नोत्सवाहानि कार्याणि दिग्दिनानि च वर्जयेत्॥५४॥ तिथिशुद्धौ वशिष्ठवाक्यं॥ शुक्ले द्विती
यादितएव हलक्षेपवेदग्राम्यांतगतास्तु शुभासु॥ तात्वष्टमीसंक्रदगलेष्वदुर्गाश्चनुर्द्दश्रीचा
पितिथिर्विवर्ज्या॥५५॥ वारशुद्धिः वशिष्ठः॥ वारस्य शस्ताः शुभखेचराणां सूर्यार्किवारौ ख
लु मध्यमौ तौ॥ त्याज्यः सहान्त्यमित्रयुतस्य वारः कामौ किंतिथ्योरपि तौ सदोषौ॥५६॥ नक्ष
त्रशुद्धिः वशिष्ठः॥ तिस्रोत्तरा मूलमघान्त्यमैत्रहस्तेन्द्राब्रह्मचंद्रार्कसमीरस्तेषु॥ सहाश्च शस्ताः
खलु कन्यकायाः पाणिग्रहे वेधविवर्जितेषु॥५७॥ अथ वेधो नारदसंहितायां॥ तिर्यक्पंचोर्ध्व
गा पंच दे दे रेखे कोणगे॥ द्वितीयं शंकुकोलोमितिधि अंबवस्थे च विन्यसेत्॥५८॥ नान्यतः साभि

श्रीः॥ जित्येकेरेखाखेटेविद्धंमभिनिचक्रे॥तस्मिन्नेकरेखास्थितेननतद्धि ह्यहँखेचरेणप्रदिष्टं॥क्रूरै
२०॥ र्विद्धंसर्वथाधिष्ण्यंविवर्ज्यंसौम्यैर्विद्धंनाखिलंपादमेव॥५९॥ अथलत्तादोषमाहवराहः॥ सूर्यो वा
20 ह्पृष्ठस्थंवैलत्तिगुरुरवुनिजोस्त्रतीयं॥संलत्तयतिदिवाकरपुत्रोष्टममग्रतःपादैः॥६०॥पश्चा
त्तुहाविंशतिमं२२पूर्णिमष्टंइन्दुःपंचमस्पुक्रः॥स्वर्भानुरपिनवमंसत्तममत्तंशशांकस्तुतैः॥६१॥
अथपातदोषमाह॥त्रिविक्रमवचनं॥साध्यहर्षणशूलानांवैधृतिव्यतिपातयोः॥गण्डस्य
चांतेस्यात्तुपातेननिपातितं॥६२॥ अथखार्जूरदोषमाह॥वशिष्ठः॥ग्रंत्यातिगंडपरिघव्या
तिपातपूर्वव्याघातगंडपरिघशूलमहाशनीषु॥चित्रानुराधापितृपंचमेगहस्तत्रिनेषुसार्दित्य
मूलशशिशिष्णुरिषुस्फुर्द्धितेषु॥६३॥ रेखाभेकाम्ऋर्ध्वगामवद्सससतिर्यक्कृत्वाप्यथखार्जूरचक्रे
तिर्यग्रेखासस्यात्तोर्ध्वंदनान्योदंगसंपातोदोषएकार्गलाह्वतः॥६४॥ दशदोषमाहल्लः॥ यस्मि
न्वेरविस्स्तिह्ययस्मिन्होस्शशीतथा॥द्वयोर्योगेहतेस्यत्तैः२७शेषःस्याद्दाहिनोदशः॥६५॥

न्वाहिनोदशः

२०८

४ ६ ११ ११ १५ १८ १९ २०

श्रृं न्य वैं द्वे तुं कृ पो लि दि कृ रु ड इति यथो धृतिः ॥ ऊनैर्विंशतिनेत्राश्चेति दशाद्योमाः प्रकीर्तिता ॥ ६५
मरुन्मे यागिनन्नृपालेषो रुमस्तु रुज्जो ॰ शानि ॥ कुलि ही निर्दशो द्वाहो हो षा स्याज्यास हा बुधैः ॥
६६ ॥ युतिदोषमाह नारदः ॥ शशी केन्द्र ग्रहसंयुक्ते दोषः संग्रहसंज्ञके ॥ सूर्येण संयुते चंद्रे दारि
द्र्यं भवति ध्रुवं ॥ ६७ ॥ कुजेन मरणं व्याधिः सौम्येन त्वनपत्यता ॥ दौर्भाग्यं गुरुणा युक्ते सापत्न्यं
भार्गवेण तु ॥ ६८ ॥ प्रव्रज्या सूर्यपुत्रेण राहुणा कलहं सदा ॥ केतुना संयुते चंद्रे नित्यं कष्टं दरिद्र
ता ॥ ६९ ॥ अथ पञ्जुजवलाजामित्रदोषमाह ॥ लत्ताद्वारिद्रीयुतिपुंश्चली स्याद्वेधे च वैधव्यमवज्रदुः
खपातं ॥ यामित्रदोषे पतिमेव हन्यात्पाणिग्रहे पंचमहाप्रदोषाः ॥ ७० ॥ लत्तामालवकेदेशे
पातः कौशल्यके तथा ॥ एकार्गले तु काश्मीरे वेधं सर्वत्र वर्जयेत् ॥ ७१ ॥ चंद्रात्स्मरस्थानगते
दिनकरे त्यक्ता बुधः कन्यका तोमे च समुद्भवपयाति विलयं सौरेण वैधव्यतासरुक् ॥ ७२ ॥ जीवःसु
कृशाशौ कुजः स्नुतकरः केचिद्वदंति क्रमात् दृष्टौ शुभे तिन्न दोषो हि तासां नवनेमि तत्प्रवासः

हेरम्ब
॥२१॥
21

निवृत्ताः॥७३॥ चतुर्दशोच्चनक्षत्रं यामित्रं लग्नतस्त्यजेत॥ शुक्रयुक्तं त्यजेदिति पापयुक्तं च वर्जयेत॥७४॥
अथोत्पातदोषमाह॥ नारदवाक्यं॥ भूकंपः सूर्यभात्सप्तमे हे॥७॥ विद्युच्च पंचमे॥५॥ शूलोष्टमे॥८॥ चन
वमे॥१०॥ शनिरष्टादशे॥१८॥ ततश्च केतुः पंचदशे॥१५॥ अथोल्कैकोनविंशति॥१९॥ निर्घात
पातसंज्ञश्च ज्ञेयः सप्तपंचमः॥१४॥७५॥ मोह निर्घातकंपश्च कुलिशं परिवेषकं॥ विज्ञेय ए ४ कंपश्च
कविंशती तारसंख्यया क्रमं॥७६॥ अथ विवाहपटलात्संवेदोषा॥ गतानि धिष्ण्यपुत लग्नेपेचधा कुलिशं
स्थापनीयं॥ तिथि॥१५॥ रवि॥१२॥ दश॥१०॥ नाग॥८॥ तोधि॥४॥ युक्तं क्रमेण॥ नव॥९॥ हतं मिपुशेषका परिवेषकं
णसंज्ञं क्रमेण॥ रोगानलनृपचौराः पंचमो मृत्युसंज्ञः॥७७॥ बाणः॥ रोगस्तानव ऋजिस्त्रात्त्वन् चैकादशा
पोलक्ष्मीविनाशयेत॥ चौरो गमो गृहं पंकुर्यान्मृत्युर्दंपतिनाशकः॥७८॥ लत्ताः॥ यद्येकं
वारे शनिरोगबाणे सोमे च राज्यं विततिर्जेव मृत्युः॥ बुधे च वह्निर्गुरुशुक्रचौरे निर्गम्य चोपण
मुनियोव हंति॥७९॥ रोगमग्नितपपंचो बौहिवान्न पालनतस्करो॥ अहो राशेत्यजेन्मृत्युसं ॥हर्षपृ ॥२१॥

९।A

धायांवाणपंचकं ॥७०॥ अथ एकार्गलवेधदोषः ॥ तिथिवारं च नक्षत्रं न वत्ति स्वसमन्वितं ॥ सप्तविंश
हरेद्रात्रौ बांके फलमादिशेत् ॥७१॥ त्रिशूले वेनुजलं विंधात्यं च शूले स्वप्रजं जनः ॥ सप्तशूले वज्रपातो
सेयं वज्रस्य लक्षणं ॥७२॥ इति एकार्गलदोषः ॥ अथ लग्नशुद्धिः त्रिविक्रमवाक्यं ॥ त्याज्या लग्ने व्य
यो ४ मे हास्व छे ६ शुक्रे दुलग्नपाः ॥ रंध्रे चंद्रोदयः पंचसर्वे सत्ते ७ अगुरूसमो ॥७३॥ लग्नाधि
नाथो यनवांशनाथो षष्ठाष्टमे लग्नविवाहकाले ॥ स्वक्षेत्रे च सा पश्यति वलत्रं स्वं विवर्चिते कुंकु
मकज्जलेन ॥७४॥ वराहवाक्यं ॥ धर्मस्थितास्त्र गुरुदिवाकरजन्मनिपुत्रोः जीवस्य धर्मनिरतो शशि
जः सरोगाः ॥ राज्ञस्य सूर्यतनयस्य करोति वंध्यां कन्यां प्रसूततनयां कुरुते शशांकः ॥७६॥
अन्यवाक्यं ॥ दुश्चिक्यः ३ क्यारि ६ नवा ॥ स्मरोऽ ८ दिनकरस्य ३ इ खवि ९ लाभगा ॥ धर्मो २ नो मतः षष्ट ६
सहजा ३ यगो ॥ बुधगुरू रिःफा ॥१२॥ छ ८ स सस्थितो ७ ॥७७॥ शुक्रो हाहश १२ मत्नुषु ६ समगरि
पुत्र ६ त्यक्त शनिः सूर्यवत् ॥ राहुः सप्तविलग्नवंधुरहितः पाणिग्रहे शोभनः ॥ अथ गोधूलील
समर्गेत्याज्यं ॥
सर्वे ग्रहत्याज्यं,
गुरु चंद्र विना

लग्नेश ४
मंद
रवि
चंद्र
भौम
६ षष्ठे त्याज्य
शुक्र
चंद्रः
लग्न
पति
८ रंध्रे पंच
ऽऽऽ
सौम्यग्र
ग्र

मुहूर्त
२२

रत्नावल्यां॥ लग्नं यदा नास्ति विशुद्धमन्यत्प्राज्ञो धूलिकं साधुतरं वदंति॥ लग्ने विशुद्धे सति वीर्ययुक्ते गो
धूलिकं नैव फलं विधत्ते॥ ८०॥ कुलिकं क्रांतिसाम्यं च मृत्युर्विषघटी दमः॥ शशी॥ पंचगोधूलिके त्याज्या
अन्ये दोषाः शुभावहः॥ ८१॥ त्यागुरिः॥ गोपैर्यष्ट्याहतानां खुरपुटदलिता या च धूलीर्दिनांते सो
द्वाहे सुंदरीणां विविधधनसुतारोग्यसौभाग्यदात्री॥ ८२॥ तस्मिन्काले न नक्षत्रं न च तिथिकर
णं नैव लग्नं न योगाः॥ ख्याताः पुंसां सुखार्थं शमयति दुरितमुत्थितं गोरजस्तु॥ ८३॥ स्नानो कुंकुम
सकाशाघाव तारकदर्शनं॥ यावच्च गोरजोव्योम्नि तावल्लग्नं बुधैः स्मृतं॥ ८४॥ मंदवारे न क
र्तव्यं बुधैर्लग्नं निशामुखे॥ गुरुवारेपि कर्तव्यमस्ताद्दुपरिस्तास्वततः॥ ८५॥ संहितासारे॥ गोधूलिवि
विधौ वदंति मुनयो नारीविवाहादिके॥ हेमंते शिशिरे प्रयाति मृदुतां पिंडीकृते भास्करे॥ ८६॥ ग्री
ष्मेर्द्धास्तमिते विशंतसमये जाते गते दर्शनं॥ सूर्ये चास्तमुपागते तु भवति प्रावृट्शरत्काल
योः॥ ८७॥ नास्मिन्नहानि तिथयो न च वृद्धिपातो राजक्षयाग्नि नैव जनयंति कदापि विघ्नं॥ ८८॥ संहि
तासारे॥

मुहूर्त
२२

22A

पत्रैकादश्यां षष्ठे द्वितीये वा तृतीयकः ॥ गोधूलिका सुविज्ञेया शोभना मूलमुख्यास्ताः ॥ ८९ ॥ याम
र्धयाममेकं वा दिवा लग्नेन लंघयेत् ॥ दिवांधेन च कुर्वीत यदि कन्या च लंघिता ॥ ९० ॥ त्रिमुहूर्त्तं
लंघयेद्वापि दिवा चेत्पाणिपीडनं ॥ विवाहिता च या कन्या संतापैः सानुपीडयेत् ॥ ९१ ॥ अथ
विवाहलग्नपत्रकृद्धरः ॥ विवाहलग्नं लिखितं विवाहे विलोकयेन्नाथ च लग्नं हि मघुने ॥ नवत्रिषष्ठे शि
विवाहपूर्वत्तो नवर्णकाममुपते लमंगलं ॥ ९२ ॥ यत्कार्यमारंभस्तेन तत्रैव सुविनिर्दिशेत्प्रातः
पूजा च लोहपात्रे विषमदिने शोभने चंडे ॥ ९३ ॥ देवतामनोहरे निक्षिप्तानुक्तानि ॥ स्त्रियश्च वि
ग्रामघाशन्ततारिकाश्विनीज्येष्ठान्तरलेपोशिवनाचतुष्टयं ॥ हित्वा प्रशस्तफलं तैलवेदिकास्थान
मं॰ २ कंकेडुनपादिकं ॥ ९४ ॥ अथ काञ्जीधारणं ॥ मूलेंदुरुद्राश्रवणार्कपुष्यं विश्वे च शाक्विन्यानलरेवती
षु ॥ संस्थापिते कांजिककुंडिकायां वारे रवेर्भूमिसुतस्य सत्सु ॥ ९५ ॥ इति श्रीमुहूर्त्तदर्पणे विवाहप्र
करणं ॥ अथ नववधूप्रवेशः ॥ विवाहमारभ्य वधूप्रवेशो युग्मे दिने षोडशवासरांतः ॥ २ ॥

मुहूर्त ॥ ४॥६॥८॥१०॥१२॥१४॥१६॥ ऊर्द्धं ततो वेदयुजि पंचमांतं ॥१॥३॥५॥ पुनः परस्तात्त्रियमो न वास्ति ॥६६॥ का र२ः
॥ २२ ॥ स नैव दृष्टः समे मासे यदि नारी गृहं विशेत ॥ आपुष्पे हरते नूनं सा नारी मरणं व्रजेत ॥६७॥ वधूप्रवेशो मु
न वेधमोहः पुंसः पुनर्दारपरिग्रहे च ॥ नाब्दे द्वितीये विदधीत विद्वान्प्राक् उद्वापि छार्यिपरासरायु
॥६८॥ व्यवहारतत्वे ॥ पौष्णात्कलाच श्रवणं च युग्मे हस्तत्रये मूलमघोत्तरासु ॥ पुष्ये च मैत्रे च वधूप्रवे
23 मु शो रिक्केतरे व्यर्ककुजे च शस्तः ॥६९॥ राजमार्तण्डात् ॥ उद्वाहात्प्रथमेषु वा यदि वसेज्जचुर्गृहे कन्य
का हन्यात्तज्जननीं तथेनिजनतनुं ज्येष्ठं पतिं ज्येष्ठकं ॥ पौषे च श्वसुरं पतिं च मलिने चैत्रे च पित्रा
लये तिष्ठन्ती पितरं निहंति न तत्र यं ते खामन्तावे क्रमात् ॥७०॥ श्रुबोधात् ॥ मलिने धिमासे ॥ तथै
न यमासे ॥ इति मुहूर्तदर्पणे वधूप्रवेशः ॥ अथ द्विरागमनं ॥ नवर्तुः श्रोत्र न गोचरे हि न पतौ नास्तं
गते नार्गिवे सूर्ये कीटघटांगजे ॥८॥११॥१॥ शुक्लदिने पहो च वक्षस्नेतरे ॥ हित्वा दिक्यतिलोमगो
बुधसितौ लालाटगं हि क्यतिं ॥ यानी तामुण छालिनीनववधून्नित्योत्सवैर्नंदिता ॥१६॥ ॥ मुहू ॥ २३

23A

प्रतिखगं तत्तत्पंक्तत्तत्पंन्यसेत् ॥१६॥ दिनकरार्कितमःकुजकेतवो ज्ञतनुजो नगुणाःश्रुजहाःशुभाः ॥
दहनचक्रमिदं प्रविलोक्यतां हवनकर्मणि सर्वसमृद्धये ॥१७॥ अथाग्निवासः ॥ वसिंदुसमयुक्ता स्ति
थिर्दिनमत्रयुतो वेदहृत्शेषतः स्याद्देकास्वर्युग्मतो घो दहनजलधियोःन्नूमितो भेनेनिवासः ॥१८॥ वि
ज्ञास्तु नो निवासो वसुत्रयनिहतिः सोऽब्धिशेषे द्वीकमात्स्याद्दक्षे वा विष्णुस्तत्र्यक्षपवनियतस्तत्तो सं
स्कृतो नाविचारः ॥१९॥ इति अग्न्याधानप्रकरणं ॥ अथ राजाभिषेकः ॥ श्रीपतिवाक्यं ॥ विलग्नज
न्मर्क्ष दशाधिनाथमार्त्तंडधात्रीतनयैर्बलिष्ठैः ॥ गुर्विंदुशुक्रैः स्फुरदंशुजालैर्महीपतीनामभि
षेककृष्टः ॥२०॥ महेश्वरः ॥ नास्ति षिंशो नृपश्चैत्रे नाधिमासे न नन्नूसुते ॥ न प्रशुप्ते तथा विष्णौ न
रिक्तायां न रात्रिषु ॥२१॥ नीमयूरकर्मनोमग्रहणं ॥ राजाभिषेकाहवदुष्टं इति सेतुर्दुष्टादावक्षपि
कर्मणोच्यु ॥ वाहस्य वज्रात नयस्य वारे प्रारंजसिद्धिं मुनियो वदंति ॥२२॥ नक्षत्रशुद्धौ कश्यपः ॥ उत्त
रात्रयमैत्रेंद्रधात्रवंश्करोडुभु संश्रुत्य स्वौम्यपौष्णेषु कार्यं राजाभिषेचनं ॥२३॥ वसिष्ठवाक्यं

त्रिकोणकेंद्रेत्रिधनेशुभैःसौम्यैस्त्रिषष्ठेलाभेनैधनेतैश्चपापैः॥षष्ठाष्टलग्नव्ययवर्जितेचंद्रेइतराज्ञांशुभ
मुहूर्त दोऽभिषेकः॥२४॥इतिराजाभिषेकप्रकरणं॥अथयात्रावाराः॥चैत्रादिद्विगुणमासागतानितिथि
॥२४॥ संयुतानिसप्तभिश्चहरेद्भागंशेषांकंदिनमुच्यते॥२५॥आद्यदिनेकलहोचैवआनेद्वेकालहेतुकः॥धर्म
24 दिनेतपश्चैवसमसमोजपनेदिनः॥२६॥आद्यःदिनेचयःप्राप्तेकलहेचकलहंभवेत्॥आनेद्वेनंदिने
लोकानांकालेक्लेशोनविष्यति॥२७॥धर्मेधर्मस्तथाप्राप्तिस्तपःपुत्रप्रजायते॥जयेचविजयंविघा
दिनसमफलापत्ले॥२८॥संहितायांदिनफलं॥आजयतिलोकेनसस्यपयोगिःप्राकृप्रसन्नतिक्रम
प्रोक्तंलिलनुके॥हस्तिरथाश्विस्वमुखासनराज्ञायातिनदाक्रमप्रोक्त॥शुजयतिपस्वके॥वशिष्ठ
हितायांशुक्रसेमुखदोषः॥इतिशुक्रादिदोषोयंनूतनेगन्नेन्नलोःरातोविजययात्रायांनान्यथा
दोषमेवाहि॥२९॥तिथिशुद्धौनारदवाक्ये॥षष्ठ्यष्टमीद्वादशीकारिकामावर्जिताशुभ॥यात्रा
शुक्लप्रतिपदिनिधनायधनायच॥३०॥वारफलंवशिष्ठः॥सुरेज्यदैत्येज्यशशांकदुजानां

वा॥ द्वये॥ निष्पादितस्य समीरणादितिवसुश्री एषु त्तरा एषु श्विनी रोहिंण्यफाल्गुत्तरा दास्त्र वर्षमसमंमे
लकुंतोरविः॥ कं न्यामम्मापमीनत्तेन ववधूपानेरवे चौलिंगे देवावार्यसितेंदु सौम्यादिव
सुरेज्यगुरोन्नास्करे॥ १॥ वाद्दरायणे॥ चैत्रेफेवेहरौसुसेगुरौरत्तेमलिम्लुचे॥ नकौठागमनेवै
रूतेपंचत्वमाप्नुयात्॥ २॥ आगुरुतः श्रिस्तु रहस्वितयंश्वि तस्पात्सप्तस्वाद्दशाहमिहपंचाहिना
नेरुद्विः॥ प्राक्रूपत्तमेवकपिनोद्यवशिष्टमुख्येजीवस्तुपत्तमपिरुद्रः श्रिस्तुविवर्ज्यौ॥ ३॥ उदि
येदशरात्र्योलितालीलेवैवचतुर्दश॥ तस्माद्वालैश्वरदोपिवर्जयेत्कुरुत्नागौवै॥ ४॥ साधौष्ठ
मासेत्तगुपूर्वनारोऽस्तंगतस्तवेत्तुपंचपतान्र॥ पश्चोदयेमासनवाचेत्तुक्काएकादशोहात उदित
प्रतिश्रुक्रः॥ ५॥ उपद्रवादौच॥ कारहवाकं॥ पंचादिनानिवशिष्टः कौशिकस्त्वेकंदिनंचयंगर्गः॥ प
वनाचार्यसमेतंपंचमुहूर्तनिगुजे॥ ६॥ अपशुकुंभमुषदोषः॥ श्रस्तंगतेन्द्रगोपुत्रेतपासमुष
द्दीलेः॥ नदृष्टेजीवेनिरंशेन्वनेवसन्वालयेद्धं॥ ७॥ गुर्विन्दुपावालकेनापिनववधाद्दिराग

२५

मे॥ पापहेमे केंद्रगे तनयेस्थे केसमसुखदहिलो॥ ८॥ अथ शुक्रापवादमाह॥ एकग्रामे पुरे वापि दुर्भिक्षे

राष्ट्रविप्लवे॥ विवाहे तीर्थयात्रायां प्रतिशुक्रं न दुष्यति॥ ९॥ गोत्रपरत्वेनापवादः॥ कश्यपेषु वशिष्ठेषु

भृग्वत्र्यंगिरसेषु च॥ भारद्वाजेषु वत्सेषु प्रतिशुक्रं न दुष्यति॥ १०॥ कश्यपवाक्यं॥ पौष्णाश्विनीहस्तादि

नाघंड्रियात्रा वर्ति ष्ठति चंद्रमाः॥ तावच्छुक्रो भवेदंधः सन्मुखे गमनं हितं॥ ११॥ गुडपूर्णपयोन्नं

रजतं लवणं तथा॥ दत्वा नारा विप्रमुख्याय जनमपं विसदुस्तु॥ १२॥ इति शुक्रदोषपरिहार

प्रकरणं॥ अथ यात्रायां नेष्टाहिकार्यं॥ पुष्योत्तराविष्णुधनिष्ठासु ज्येष्ठान्त्याग्निकवं रुने॥ अथान्या

नमरिक्तोसुकार्यवीदकजेहनि॥ १३॥ श्रीपतिवाक्यं॥ त्रिकोणकेंद्रोपचये बुसूर्ये चह स्पतौ

तकरे कुजे वा॥ शेषः ग्रहे ष्टूपचयेस्थिते बुधमध्जोन्यान्नमान्नंति॥ १४॥ नि वंधे॥ अथान्या

होक्तनं ग्रेलवहोमंत त्याविदुः॥ कोटिहोमं सहस्रकाय वं देषु प्रवलेष्विह॥ १५॥ अथान्यवचने॥

शुविज्ञगुनास्फारिस्वं इमाजनमुरेज्यविधुंनु हकेनुवु॥ रविनतो द्विनन्नं गणयेक्रमान

85A

वारम्भ्रवर्गः श्रुतरुप्रपाणे॥ आदित्यवारेतु भ्मैश्च राणं वारम्भ्रवर्गो न श्रुतंश्च हापुः॥ २१॥ अथ पः
नवप्रसुद्धि॥ पौष्णद्वयेमित्र हरिद्वयेदु हस्तादितीज्येष्ठवृद्वेप्रुनूनं॥ यानं न नाभिह फणे हंसात्व
क्राशिफंवाद्दिमस सत्तारा॥ २२॥ म यादिश्चा माणिलवंधुसार्ध्य रुद्रान्त हलंवाकृ समीरत्नानि॥ या
ने वनिष्टान्यपराणं नानि नश्चोन्नन्नान्येवननिंदितानि॥ २३॥ अथ सर्वादिग्द्वारिकनक्षत्राणि॥
पुष्णा कीश्विनमैत्राणि सर्वदिग्द्वारिकाणि च॥ सर्वेदिक्ष्वपि यात्रायां सर्वकामार्थसाधक॥ २४॥ अ
थ वारस्थलेनारद॥ न मंदे दुर्दिने प्राचीनं व्रजेद्दक्षिणे गुरो॥ सितार्कयोनप्रतीचीं नोदीचीं बुधा
रयोरपि॥ २५॥ अथ सत्कापवाद्यमाह नारद॥ तो शूलं रविवारेण सोमे दुर्पिणु दर्भोनं॥ मंगले मूलिक
न्त्वा वुधेनुमधुलवणं॥ गुरौ दधिसं श्रोकं शुक्रे तीलाम वच॥ शनैश्चरे तिलकल्कं वा राहि स
मन्त्रलं॥ २६॥ अन्यच्च गुरु॥ तो शूले वेदनं स्वपुष्पं दधि घृतं तिला॥ वारस्थलहराण्येकी ह्राना
ऋरणतोदनान्॥ २७॥ अथ नक्षत्र स्थल क्ष्मी पतिवाक्यं॥ ऐ ह्री मे ज्ञेय मादिशामियानामपादृश

प्राति ४ वः यंः दलिलः पश्चिम उत्तरः

पू.जे पू.गा

रे.पवात

मु॰ / ६ / ७६

तीक्ष्णांशो नो रोहिणं एषां धनपत्तिर्दिशं फाल्गुनीपूर्वराशु॥ शूलानीति स्फुटमभिहितान्येषु ये पंक्तिनेत्रा ब्र
त्वाष्ट्रत्रिर्गणनक्षुशशिनो बोधकालेपदिस्यात्॥ ३८॥ वक्रिशुक्राकं॥ शूलसंज्ञानि धिष्ण्यानि स्फूले सं
ताभ्रवासरः॥ पायिनो मृत्युदाः प्रोक्ता मार्गवावार्थहानिदाः॥ ३९॥ नारदात्परिघदंडदोषमाह
कृत्तादित्यदारकाणि स्युः सप्त सप्ता ग्निस्थितान्॥ परिघं लंघयेद्दंडं नाग्निश्वासे नहि गता
४०॥ अथ जीवपतन्मृतपक्षौ स्वरोदये॥ राजमृगाङ्कानि सत्वाणि जीवपक्षेच योदश्या॥ त्रयोदशानि
तोऽप्यपि मृतपक्षेप्रकीर्तिता॥ ४१॥ यत्र सहोस्थितो राजूर्वदनं तद्धि निर्दिशेत्॥ मुखात्पूर्वदशो
सृष्टेन स्यपुच्छं व्यवस्थितं॥ ४२॥ फलं॥ जीवपक्षे तपानाथे मृतपक्षे रवौ तथा॥ तस्मिन्काले शुभा
पात्राविपरीतानुहानिदा॥ ४३॥ वंशादित्यो पदायुकौ जीवपक्षो व्यवस्थितो॥ तत्रहोमजयोला
भो यात्रा कालेन शंसयः॥ ४४॥ मृतपक्षे यदा काले संस्थितो चंद्रभास्करौ॥ तदा हानिर्जे
यं तं गं मृत्युर्यात्रा फले मृतं॥ ४५॥ अथ कुलाकुलविचारः॥ आगमात्तिथिः॥ द्वितीया दश

६ पु॰ ला / २६

26A

दी

मीषष्ठी कुलाकुलमुदाहृता ॥ विषमाश्च कुलाः सर्वे शेषाश्च तिथयः कुलाः ॥ ४६ ॥ अथ वारः ॥ रवि
चंद्रौ गुरुः शौरी अश्चत्वारो ह्यकुला मताः ॥ भौमश्च शुक्रौ कुला ख्यातौ बुधवारः कुलाकुलः ॥ ४७ ॥
अथ नक्षत्रविधिवाक्यं ॥ आग्नेयं द्वपुष्यपित्र्यव सुत्त त्वष्ट्राहिर्दैवाश्विनीत्तमपञ्चसु तर नैऋत्यतानि
कुलजातुकानि जानि स्फुटं ॥ ब्राह्मादित्यकरेंद्रविष्णुहियमस्वातीवुपूषार्यमान्याऽश्वोप
कुलान्यथो कुलकुलान्युक्तानि शेषाणि च ॥ ४८ ॥ फलं स्वरोदये ॥ नागरस्य विजयः कुलेभे
पुस्थान्समीस्तुपकुलेषु च पानुः ॥ पुध्यतो कुलकुलेषु च संधिः निर्दिष्टो त्र हि तिजुजो स्त्रनयोश्च
४९ ॥ अथ योगिनीचक्रं ॥ ब्राह्मी त्रराग्निनैऋत्य यामस्य वारुण्यवायवी ॥ ईशान्येच क्रमादेव्यास्ति
न्यर्द्धयामिकः ॥ ५० ॥ पूर्वस्यामुदये ब्राह्मी प्रथमे नवमे तिथौ ॥ १ ॥ ९ ॥ माहेश्वरी चोत्तरस्यां द्वि
तीयादशमीतिथौ ॥ २ ॥ १० ॥ एकादश्यांपात्तृतीयायां ॥ ११ ॥ ३ ॥ कौमारी वह्निकोणगाः ॥ पाच
तुर्थ्या द्वादशी प्रोक्ता ॥ ४ ॥ १२ ॥ वैष्णवी नैऋती नयो ॥ वाराही दक्षिणेनागे पंचमी च त्रयोदशी ॥
वी ॥ ५ ॥ १३ ॥

वष्टीवनुर्दृशीवैवदंद्रास्ताचक्षुमेतपा॥ दृ॥१४॥ योर्लीमास्योन्वसंसंस्था॥५।७॥ वायव्येवेडि
कोदया॥ ५२॥ नष्टवंदेहिनेछस्था॥३।८॥ महालक्ष्मीश्रिवालये॥ वामाग्रेमत्तुदायुद्धेजयप्र
९ ९९ दक्षिणे॥ यात्राकालेश्वेशेवयोगिनीसंमुखंत्यजेत्॥ ५४॥ योगिनीवाहनानि॥ पूर्वादि
गमनाद्ज्ञेया वाहनानिद्विजातयः॥ ध्वजंधूम्रंतथासिंहंश्वानंखरवरमजं॥ ध्वांक्षंवैवक्र
मेणैववाहनंपालयश्वकीर्तिता॥ ५५॥ अथकालपाशः॥ कौबेरीतोवैपरीत्येनकालवारेकी
घेसन्मुखेतस्यपाशः॥ राज्यावेतोवैपरीत्येनगलेपोयात्रायुद्धेसंमुखेवर्ज्जनीयौ॥ ५६॥ अथ
प्रगवानांतकशंतुपा श्रीजातेचुकपालस्वरस्त्रोदिशोयामार्ग्यागरुवक्षि
राहुविधः समरसारे॥ ९ ९ दक्षिणेगजुतोदिघटिकोसोतुर्येभुजेत्रीशावाकूपवनेदश
पाश्रिकद्कजोसेषछिवद्वीनिघ्नि॥ ९ ९ दक्षिणेगजुतोदिघटिकोसोतुर्येभुजत्रीशा
तसहितवक्षिप्रतीचाद्दिशिः॥ ५७॥ अथघाततिथिः॥ गो२ स्त्री॥ दृत्य॥२॥ खेघाततिथिस्तुश्चर्गोन
ज्ञात्वयुक्ककर्कटकेचनदा॥ कौ॥ यौजयेनिर्कं॥ घटेच॥ रिक्ताजयाधनुःकुंतहरोनशास्ता॥ ५८॥ अ

२६

27A

अथ घातवारः ॥ नक्रे १ ऽलौ मेषगो हरिस्त्रीयुग्मे २ घटे मेषे स्वधे झो हृदे ३ कौ जसेत्तस्य कर्के ४ पुत्रः ॥ कोदंडालि
मीने बुध ॥ ८ ॥ १२ कुंभे जूके ॥ ७ ॥ जीवो घातवारा न शस्ता ॥ ५९ ॥ अथ घातनक्षत्रम् ॥ मघोर्के २ स्वा
ति ३ मैत्राणि ४ मूलं ५ श्रवणं ६ वारुले ७ रेवती ८ पाश्च ९ धात्री १० शा ॥ सार्प्पं १ मेषादिस्त्र्यंवे ॥ ६० ॥
अथ घातचंद्रः ॥ जन्म १ पंच ५ नवमे ९ ला ९ समन २ बहू ६ हिमालुवस्य द्वि ७ ... वेद ४ वसु ८ रुद्रा ॥ सूर्य्याः १२ ॥ ६१ ॥
मन्वः ५ ... चतु ५ ग्रहाः ९ नेत्रा २ रसा ६ दिक्रा १० वह्नि ३ शराः ७ वेद ४ सिद्धि ८ क्रिया ॥ दिस्याय
घातचंद्रं कीर्त्तिता ॥ ६२ ॥ मेषादिका नो ... क्रमशो जन्मवंतिया यानु युद्धेषु च घातचंद्रः ॥ युद्धे सेव विवा
दे च कुमारी पूजने तथा । राजसेवा विवाहे नाटे घातचंद्रं विवर्जयेत् ॥ ६३ ॥ रवियोगः ॥ सूर्य्याच्चतुर्थे द
शमे च वहे त्रयोदशे विंशतमे न वार्क्षे ॥ तत्र वृत्ति व ... रवियोगाः कुयोगविध्वंसकराः प्रशस्ताः
६४ ॥ दैवज्ञमनोहरे सर्वांकयोगः ॥ तिथिवारं च नक्षत्रं संयोज्य स्थापयेत् बुधाः ॥ ... रामैः तथा वेदैः
गुणयित्वा ... बुधैः ॥ ... जितं ... मुनिभिः ... गुणयेद्वकैः ॥ ८ ॥ ७ ॥ ६ ॥ श्राद्धि ... वेस्याऽम
६ । ...

मु.क्तं ॥ ध्यस्तन्येमहन्नयं ॥ शुक्रेतत्यन्नन्येन्नमेहानिः सर्वस्तन्येर्नजीवति ॥ ६६ ॥ सर्वांगेज्ञेविजयोराज्योधनलाभ्योरिपोर्वधः ॥
२८ ॥ विशेषमाहकारिकायां ॥ तिथिवारं च नक्षत्रं नामाक्षरसमन्वितं ॥ त्रिभिश्चतुर्भिर्गुणितं रससप्ताष्ट
नाजितं ॥ ६७ ॥ आदिस्थानेभवेद्धानिर्मध्यस्थाने रिपोर्जयं ॥ अंत्यस्थाने भवेन्मृत्युः सर्वांके विजयी भवे
28 त् ॥ ६८ ॥ अथ स्थंडिलं ॥ सूर्यभाद्गणयेत्सर्वं इंससप्तत्रिंशं गमाहरेत् ॥ एकपंचचचत्वारि स्थंडिलोनामनिं
द्यते ॥ ६९ ॥ त्रिषट्के श्राद्धमरणं शेषे शेषे समस्यान्महाद्वलः ॥ इति फलं ॥ पादाग्रं च हलं च वाहसमरे चौ
र्यैश्च संधौ तथा ॥ कूपारामतडागबंधनविधौ पापारिदुर्गग्रहे ॥ अश्वोत्तोल्लरणादिकेहलशस्तेतोत्था
ज्योम्सदैवाडले ॥ वस्त्राहच्चमुखेबुभंगलविधौहोबोनतस्पर्हकृचित् ॥ ७१ ॥ अथ क्षीवरः ॥ सूर्यक्षात्
गणयेद्धौडं पहाद्हतिथिवारयुक् ॥ नवभक्तं स शेषं क्षीवरं तत्प्रकीर्तितं ॥ ७२ ॥ क्षीवरं यात्रायां शुभ ॥
द ॥ द शासस्य घटी पूर्वे अत्येयोद्दशपंचवत् ॥ घटीविंशतिपात्रे च षड्कोशे उदाहृतः ॥ ७३ ॥ ग्रंथी
प्रवेशनिर्गमो स्यातां मे कस्मिन्नेव वासरे ॥ तदाविप्रीकं चिंत्यं बुधैर्नैव तथाधिकं ॥ ७४ ॥ द ॥ ६ ॥
७ चाक्र
२९

28A

एकस्मिन्नपि दिवसे यदि चेन्मनं शवे प्रम्भ्र ॥ प्रतिस्मुकृवारस्मूलं नविचिंतयेत्तद्योगिनी पूर्वे ॥ ७५ ॥
रवावलं ॥ अश्वकपकेयहायाने सोमे हस्तिमिथने वाया ॥ उच्चे दकौ दृथे स्तेन मध्या क्षैवाप्यसं
कितः ॥ ७६ ॥ यात्राप्रारंभान् ॥ ऊषाः प्रशंसते गर्गाः प्राकुं नंच वृहस्पतिः ॥ श्रीगिरामनेउत्साहं हि
जेवाकं जनार्दनः ॥ ७७ ॥ अथ लग्नशुद्धिः ॥ वारस्वाक्ये ॥ प्राये जगुः सहजत्र्यप्रारु द्द हशाय ॥
से स्थाः ॥ पापाः शुभाः सवित्तजं परिहृत्य खस्थे ॥ सर्वग्रहाः शुभफलं जनयंति सौम्याः स्वक्षात्त
वंस्थ मममरारिगुहं प्रियासौ ॥ ७८ ॥ देवज्ञवल्लभे ॥ वक्रपंथाकरो मीनः कुंजरिकोनयप्रदः ॥ कु
कौलिचापा प्रशस्ताः स्युः जलपानं जलोदये ॥ ७९ ॥ प्रसेन कालिदृष्टोदये बुधानंनहं प्रोक्ष
थ्वा प्रयातुः ॥ लग्नानि शस्तानि शुभग्रहाणां जलं ग्रहाणां जलतोदयेन तु ॥ ८० ॥ वशिष्ठवा
क्ये ॥ जन्मराशौ लग्नगनेन हीनौ वा विलग्नगे ॥ मृत्तौ फलहाया आरशी प्र खे शुभयहा ॥ ८१ ॥
जन्मलग्ने लग्नगते राशौ वापि विलग्नगे ॥ मूर्थलाभः प्रियायात्रा राशौशस्ये शुभग्रहाः ॥ ८२ ॥

॥ लग्नगे॥ दिनयातुः॥ मेषसेष

अकुर्तु कु१॥ २१

स्याद्१ लग्ने लग्नगते राशौ वा लग्नगे शान्ति॥ यातुर्नगोन्नवेत्तत्र षष्ठदशे वापि लग्नगे॥ ८२॥ पूर्वादि

दिक्षु मेषाद्याः क्रमाद्दिग्द्वारराशयः॥ दिग्द्वारराशयः सर्वे दिनयात्रासु शुभप्रदाः॥ ८३॥ दिग्द्वारस्थे लग्न

लग्नगते यात्रा श्रीविजयप्रदा॥ लग्ने दिग्भ्रान्तिलोमे च हानिर्हा शत्रुजीतदाः॥ ८४॥ अथ पललादिकोवत्त

लग्नेनेतानुः सुतेनरिपुगतस्त्रंइन्द्रसुरोनेनेत्तस्थः॥ पाताले स्याद्धिमकरस्तु तः स्वाधिगो देवमंत्री॥ तद्ध

न्नुक्रो व्ययपत्तवनगतोनास्त्ररिः सप्तसंस्थो राजा निर्त्यं निधननवमगः स्वादिसेवारयेति॥ ८५

इति ललाटीयोगः॥ यात्रागैः क्षितिपाः विनिर्गताः शकुनैः तस्करवारणा ८६॥ नहोद्यवलैर्द्विजा

तयः समस्तवैवीर्याहितेरोमनोर्थनाकृ॥ ८७॥ लग्नेगुरुर्वुधस्त्रगृहितुकास्मजस्थो॥ षष्ठो कुजार्कि

तनयोदिनहृत्तृतीयः॥ चेन्दुस्वपसप्ताप्तोमेनवतिप्रयातुः स्तस्याशु वांछितफलाप्तिरतनूपस

८८॥ योमेनयेन्नूपतयोरिपुरंध्रजेन्महिमेणतेगमनमागमनेनचक्रुः॥ लेमंपद्मरिपुविनाशम

धाधियोगेयोगाधियोगगमनेनजयेद्धरित्री॥ ८९॥ अथ योगाधियोगः॥ एकेनवात्रुयदद्ह

मेत्र २ मिषाकु स्तिंकु

द्पुत २॥

२१८

स्वस्ति त्रा गो वानां यो गोत्त्वेन्नवमपंचमकंटकस्थाः ॥ ९ ॥ ५ ॥ १ ॥ ४ ॥ ७ ॥ १० ॥ शान्त्यां वदंति मुनयस्त्व
धियो नमेषां यो नाधियोगमपरे त्रिजिरुद्दिशंति ॥ ९० ॥ अथ गमनसमयविधिः ॥ पूर्वं दक्षिणमुत्तर
पादं यायात्पान्नराधिपः ॥ द्वात्रिंशत्पुपदं याना न्मात्रह्यस्त्वजेत् ९१ ॥ वाराहोपि ॥ कल्याणनामसवि
वास्तजनायुधाय पदैवज्ञविसर्जनकंचुकिमध्यसंस्थाः ॥ द्वात्रिंशतं सप्तपंचपदानि नूमोशा
नाद्दिनेन रथवाजिनरैस्तुयायात् ९२ ॥ राजमार्तंडात् ॥ गृहात् गृहांतरं गर्गः सीम्नः सीमांतरं भृ
गुः ॥ ग्रामरेव्हपाद्वरद्वाजो वशिष्ठो नगराद्बहिः ॥ ९३ ॥ श्रीपतिवाक्यं ॥ वसेल्लचैकत्र दृशाहिनान्यथोद्दि
नानि वैसप्तचमंडलेशः ॥ यःप्रास्थनः सोपि च पंचरात्रं [illegible] यात्रा परितः प्रयोज्या ॥ ९४ ॥ चंडेश्व
रात् ॥ क्रोशेवापद्विवाप्यर्धं प्रथमेहनि शस्यते ॥ द्वितीये भोजनं गत्वा निवसेत्तु महीपतिः ॥ ९५ ॥ च्य
वनसंहितायां ॥ प्रस्थानकर्तुः नियमाः ॥ त्रिरात्रं वर्जयेत्क्षीरं पंचाहं तु रकर्म च ॥ त दहस्तु [illegible] वश्रो बालि
स सन्निमैथुनं त्यजेत् ॥ ९६ ॥ ष्ठमात्तु मैथुनं रात्रौ [illegible] यो धिगाछति ॥ नासौ तत्फलमाप्नोति

शुद्धे लाभादि निवर्त्तते ॥ ९७ ॥ वाहनयलः ॥ यावद्भुजंतिं वा धान्यं पात्रं वस्त्रार्थं न सिद्ध्यति ॥ यावद्वापि नि-
२०॥ वर्तेत तावद्वर्धेति मैथुनं ॥ ९८ ॥ मनुष्काकः ॥ स्त्रतुश्या तां नु योन्नार्थी संज्ञिधे नोपगच्छति ॥ घोरा-
यान्मूलहत्यादौ युध्याने नाशप्रोशयः ॥ ९९ ॥ अपान्यवनः ॥ आन्वापि कार्कार्यं याति सुपुष्पस्ता-
30 तासमागमं ॥ कृत्वा मुदितो गच्छन्नलमन्नते मनोरथान चिरकालेन ॥ १०० ॥ नरशाजी न कुलश्वा-
घृसंज्ञो छागो वर्हि दछ मात्रः शुनस्यात् ॥ रुज्वलन दंति नुरंगान्न इपाठमालिकांशुकमन्स्वं ॥ स्र-
होते हेतु फल चामरस्त्रहया ॥ पापाषु धानि चन्नवंति शुभानि ॥ १ ॥ नारदः ॥ उत्सवोपनयोद्वाहस्थानि श्रा-
क्रोञ्चसूतके ॥ आसमासेन कुर्वीत याचांतन्न जिजीविषु ॥ २ ॥ अथ शकुनानि ॥ नेरीमृदंगमृदुम-
हलशंखवीणावेदध्वनिर्मधुरमंगलगीतघोषाः ॥ पुत्रान्वितान्वयुवती सुरली सवत्सा धेनो-
तोवरस्त्र रजकोग्निमुखप्रशस्ताः ॥ ३ ॥ रत्नं गा राजनवर्द्धमानमुकरावद्वैकपक्षामिरवो ॥ श्री-
वतीरन्नपानशुक्लकलशाख्यातासिद्धार्थको ॥ वीणा केतननमीनपंकजदधिहोशादि

ऽपगो रोचना ॥ कंन्याशंखसितोह्यवत्सस्समनो विप्राश्च रत्नानि चै ॥ ४ ॥ कश्यपः वाक्यं ॥ छत्रं कानन वनं गो
धिकी रला पिंगला पिकवधूम्रपोनकी ॥ एकरी पुरुषसंज्ञकाश्चित्रा वामतः खलु पिंगसतांशुभाः ॥
५ ॥ कार्यसिद्धिर्भवेद्दृष्टे शवे रोदनवर्जिते ॥ प्रवेशे रोदनं पुनः शवः स्यात्तु शुभप्रदः ॥ ६ ॥ वसंतराजः ॥
श्वाद्या परिक्रे कलप्रजलार्थीयादिद्विजे न्को पिसहाद्धोन ॥ संपूर्णमाहाय निवर्त्तते सो यथा सत्ता
र्थः पथिकस्तथैव ॥ ७ ॥ ज्योतिः प्रकाशे ॥ प्रदक्षिणगतैः काकैर्मृगैराजैर्गजैः शुभः ॥ खरशब्दः शुभो
वामे दृष्टे वापि जियाशतां ॥ ८ ॥ अथापशकुनानि ॥ बृहद्यात्रायां ॥ कुटंवकलहो गृहज्वलनमाखवं
योषितां विडालसमरं हुतः स्खलनमंवरादेस्तथा ॥ दुरुक्तमपि कोपितामहि बियोश्चपुक्तंत वेत्तया
ण समयेनत्रणमजिमतार्थ विधि चये ॥ ९ ॥ अपरं च ॥ सो हामि ना वर्षं गजिते बुनाकाल पेभुप्र
वसे न रेशः ॥ श्वासंसरणाचारध्रुवमनुतेषु दिव्यांतरिक्षाद्दितिपेषु चैवं ॥ १० ॥ श्रीन्यः ॥ मार्जारयुक्कं
लहवगोवैरजंगमलारम्भी मतस्नतकेषु ॥ अकालवृष्टिः पुरितश्च वायुः प्रस्थानकाले मरणं च

श्रीरुद्र ॥ षट्सु ॥ ११ ॥ अकालवृष्टिमाह ॥ पौषादिचतुरो मासान्प्रोक्तावृष्टिरकालजा ॥ यावन्न हि संचरितं नैमा
॥ ३१ ॥ नां तत्पापसूनानपदांकितास्यात् ॥ तावत्प्रपालादिखुरूपतीनामकाले दृष्टिर्न करोति दोषं ॥ १२ ॥
अपि च ॥ कार्पासतोषधृक्षुषधान्यलवणक्षौवास्थितैलानिलिसर्प्पगाणिरगराहिचर्म्मसंछिन्नः
31 केशादिसव्याधिनः ॥ वांतो मत्तचजडांधकनरणत्रुषवृत्तब्रामत्तकारयो मुंडाभ्यक्तविमुक्तकेशपति
ताः कापायिनश्चाप्युत्ताः ॥ १३ ॥ चंडेश्वरोपि ॥ खरोष्ट्रमहिषारूढा अर्गलादिसंयुता ॥ कर्णना
सादिच्छिन्नहीनाविवाससः रक्तवाससः ॥ मुक्तकेशास्तिलक्षौगास्तैलाभ्यक्तारजस्वला ॥ गुर्विणी
विधवोन्मत्तक्लीवांधवरा नना ॥ एतेषां दर्शनं यात्रे नृणां नवं कदाचन ॥ १४ ॥ वसंतराजः ॥ जातेवि
रूद्धशाकुने ध्वनौ नौ व्याहृतप्रशस्तं करणा हृदयशोके ॥ आचम्य च वारितरोरधस्तात्तिष्ठेत्प्रपक्षेपछकुना
तराणि ॥ १५ ॥ श्रीपतिवाक्ये ॥ आद्ये विरुद्धे शकुने प्रतीप्यप्राणानेकादश पंचच [illegible] प्रयायात् श्रे
ष्ठोदिदिनायेतृतीये व्रजेत्तच्चतुर्नंगृहमन्यपेयात् ॥ १६ ॥ अथ मांडव्यसंहितायां नपशकुन ॥ रुद्र
प्रांति: ॥ ३१ ॥

३१ अ

१

वलापञ्चाऊनेनपञ्चेवद्धिपरीतमुपस्थितं ॥ सघृतं कांस्यनेदत्वा निर्विशंकं ततो व्रजेत् ॥ १७ ॥ अथ यद्धि

क्ता ॥ सर्वदिक्षुहुतं तेष्टं गोमूत्रं मरणप्रदं ॥ अफलं तत्स्मृतं वाम्यं दक्षिणे न सम्बैः स्मृतं ॥ १८ ॥ अथ अ

श्वे गितं ॥ भुजभुजं ऊर्ध्वं अमलं कनिति लाभाऽप्रमाणो ह्यनुलोमजायी ॥ अकार्यसिद्धिजीतोश्च विलोकन

जन्मेके विप चे: ४ श्रवणे शिवं न कर्तुं ऊँ तनोतिलेह्यां ॥ १९ ॥ आरोहति द्विनिपतो विनयोपपन्ने याचा नु मोन्यतु रगप्रति

क्षो हितं ष्ठ ॥ वक्षेण वाम्टश्चति हृद्धिण मांस्मापार्श्वयोश्च ः सततं चुरयि रात्मतनोतिलेह्यां ॥ २० ॥

इति मोहूर्त्तदर्पणे पात्राप्रकरणं अष्टमं ॥ ॥ अथ गृहारंभे श्रीपतिः ॥ शेको धान्यं ॥ २ ॥ मृति ॥ ३ ॥

पशुहृती ॥ ४ ॥ द्रव्य वृद्धि ॥ ५ ॥ विनाशो ॥ ६ ॥ युद्धं ॥ ७ ॥ नृत्यहानि ॥ ८ ॥ रण्यधनं ॥ ९ ॥ श्रीश्च ॥ १० ॥

वह्नेर्भयं च ॥ ११ ॥ लक्ष्मीप्राप्ति ॥ १२ ॥ एवं तत्र वृत्तान्तं कर्तुं क्रमेण ॥ चैत्रो हो चेन्मुनि निरुद्धितं

वास्तुशास्त्रोपदिष्टं ॥ २२ ॥ अन्यच्च ॥ आषाढे चैत्राश्वियुग्योर्यमाघे छे बुध भो छ पदेशुनू ने

निकेतनानां घटनं नृपाणां योगेश्वराणां यमतेनिषिद्धं ॥ २३ ॥ त्रिषु त्रिषु वराषाणीनां केन्याद्दी

ऊर्ध्वं॥ नोऽस्थिते रवौ ॥ पूर्वादीनां नकर्तव्यं वारं चैव यथाक्रमं ॥ २४ ॥ कंन्यादीनां त्रिषु पूर्वे स्यं धनहा त्रिषु द
१२॥ क्षिणे ॥ मीनादौ त्रिषु प्रतीच्यां मिथुनादौ त्रिषु चोत्तरे ॥ २५ ॥ अग्रतस्तु हरेदायुः पृष्ठितस्तु हरेद्ध
नं ॥ वामदक्षे तोवस्य सर्वकार्यफलं लभेत् ॥ २६ ॥ अथ गृहनामानि ॥ नारदीये ॥ दीर्घव्यायामह
32 स्ते कंद्विघ्ने कार्द्धसंयुतं ॥ नपलकं तु वे लेखं गृहनाम ध्रुवादिकं ॥ २७ ॥ वादरायणः ॥ कामं
ध्रुवगृहाणां ध्रुवो धान्यं ॥ २ ॥ जयं ॥ ३ ॥ नंदं ॥ ४ ॥ खरं ॥ ५ ॥ कांतं ॥ ६ ॥ मनोहरं ॥ ७ ॥ सुमुखं ॥ ८ ॥ दुर्मुखं ॥ ९ ॥ क्रूरं ॥ १० ॥ सु
पक्षं ॥ ११ ॥ धनदं ॥ १२ ॥ क्षयं ॥ १३ ॥ आक्रंदं ॥ १४ ॥ विपुलं चैव ॥ १५ ॥ विजयं गृहमुत्तमं ॥ १६ ॥ वीक्ष्य प्रस्तार
मित्येवं षोडश धीर कुर्याद्धुना ॥ २८ ॥ नारदवाक्यं ॥ गुरोरधो लघुः स्थाप्य पुरस्तादूर्ध्ववन्न्यसे
त् ॥ गुरुन्निपश्चिमं पूर्वे सर्वव्यापविधिर्विधिः ॥ २९ ॥ वादरायणः ॥ विस्तारगुणिते दैर्घ्ये गृहहस्ते व
फलं लभेत् ॥ तन्वष्टपक्षवसुभिर्लकं शेषमायो ध्रुवादिकं ॥ ३० ॥

[illegible]

| | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| ध्रु | ध | ज | नं | ख | कां | म | सु | दु | क्रू | सु | ध | क्ष | आ | वि | वि |
| ऽऽऽऽ | ।ऽऽऽ | ऽ।ऽऽ | ।।ऽऽ | ऽऽ।ऽ | ।ऽ।ऽ | ऽ।।ऽ | ।।।ऽ | ऽऽऽ। | ।ऽऽ। | ऽ।ऽ। | ।।ऽ। | ऽऽ।। | ।ऽ।। | ऽ।।। | ।।।। |
| १ | २ | ३ | ४ | ५ | ६ | ७ | ८ | ९ | १० | ११ | १२ | १३ | १४ | १५ | १६ |

[illegible]

ध्वज धूम सिंह श्वान वृष खर गज ध्वांक्ष 32A
१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ॥ ९ ॥

ध्वजो धूम्रोथ सिंहश्च श्वासो रसनेयाः खरो गजः ध्वांक्षश्चैव क्रमेणैता दायाद्यष्टकमुदाहृतं ॥ ३१ ॥ फलंग
णः ॥ कीर्त्तिः प्रोक्तो जयं वैरं धनं निर्द्धनता सुखं ॥ रोगश्चेति गृहारंभे ध्वजादीनां फलं क्रमात् ॥ ३२ ॥
अथ लग्न वेनति थ्यादि ज्ञानं ॥ द्वितीया पंचमी पूर्णा त्रितीया चाष्टिका तथा ॥ सप्तमी दशमी चैव द्वा
दश्येकादशी तथा ॥ ३३ ॥ त्रयोदशी पंचदशी तिथयः स्युः सुखावहा ॥ दारिद्रं प्रतिपत्कुर्याच्चतुर्थी
धनहारिणी ॥ ३४ ॥ अष्टम्युच्चाटनं चैव नवमी सस्यघातिनी ॥ दर्शो राजभयं चैव षष्ठी दारविनाश
नं ॥ ३५ ॥ अथ वारफलं ॥ सूर्यांगारकवारोश्चा वैव्याः न स्युः गृहाः ॥ इतरेषु गृहवारोशा सर्वकामा चतेच
र्थसिद्धये ॥ ३६ ॥ अथ नक्षत्रज्ञो ॥ नगर्भस्य ॥ स्वुरा ए मृग रोहिण्यां पुष्ये मैत्रे करत्रये ॥ धनिष्ठादि
तये पोक्षे गृहारंभः प्रशस्यते ॥ ३७ ॥ मार्गे हो त्रीणि पूर्वस्य फाल्गुनाहो त्रीणि हस्तिले ॥ ज्येष्ठाहो त्री
णि प्रतीच्यां आषाढाहो त्रीणि चोत्तरे ॥ ३८ ॥ कलत्रे धनहानिश्च पुत्रनाशस्तथैव च ॥ संग्राममेव प्रवे

शेषराजसंमुखंतत्त्यजेत् ॥ ३९ ॥ गृहद्वारंतथान्येषांशोकसंतापकारकं ॥ यात्राकालेविनाशेषराजस्त्य
जतेबुधैः ॥ ४० ॥ संमुखेचसदात्याज्योराजचक्रंप्रवर्त्तते ॥ अथद्वारस्थापनंश्रीपतिः ॥ कर्कनक्रहरिकुंभ
गतेर्केपूर्वपश्चिममुखानिगृहाणि ॥ तौलमेषवृषवृश्चिकजातेदक्षिणोत्तरमुखानिचकुर्यात् ॥ ४१ ॥ अन्य
थायदिकरोतिदुर्मतिर्व्याधिशोकधननाशमश्नुते ॥ मीनचापमिथुनांगनागतेकारयेन्नगृहमेवभा
स्करे ॥ ४२ ॥ ज्योतिर्निबंधे ॥ अश्विनीचोत्तरापुनर्हस्तश्रुतिमृगाश्रुताः ॥ स्वातीपौष्णेश्वरेवत्सं द्वारस्था रोहिन्यां
खाचरोपणे ॥ ४३ ॥ यगनानेनोहरात् ॥ पौषाद्येष्वाढिस्त्रेहादि निंद्यमासेनकारयेत् ॥ तृणगृहारूढगृहारं
भेमासदोषोनविद्यते ॥ ४४ ॥ ज्योतिःप्रकाशमालायां ॥ यत्रद्वैधंगृहादीनांद्वाविंशद्दस्ततोधिकं ॥ नतत्र
चिंतयेद्धीमान्गुणानांचव्ययादिकं ॥ ४५ ॥ राजमार्तंडात् ॥ आयेव्ययेमासशुद्धिंचिंतयेन्नतृणगृहे ॥
शिलान्यासादिनोकुर्यात्तथाजीर्णपुरातने ॥ ४६ ॥ वासकामं ॥ अन्यवेश्मस्थितंदारुनैवान्यस्मिन्नि
गाएवपुरातने

33A

योजयेत् ॥ न तत्र वसते कर्त्ता वसन्नपि न जीवति ॥ ४७ ॥ समरांगणे ॥ दृष्टिकाकाष्टपाषाणमस्थिकाचूर्ण
लोहसं ॥ तृणपत्रं बुधैः प्रोक्तं सदा स्नेहं गृहायवै ॥ ४८ ॥ शल्योद्धारः ॥ नूतने नूतनं कार्ष्टं जीर्णे जीर्णं प्रश
स्यते ॥ जीर्णे च नूतनं श्रेष्ठं नो जीर्णे नूतनं शुभं ॥ ४९ ॥ अथ वास्तुवेधफलमाह वराहः ॥ मार्गतरुकोण
कूपस्तंभ न त्र माद्विद्ध मशुभं द्वारं ॥ उच्छ्रायाद्द्विगुणं मितां न भूमिं त्यक्त्वा न दोषाय ॥ ५ ॥ गृहे कूपनिर्मा
णं ॥ वसिष्ठः ॥ ऐश्वर्यपुत्रहानिश्च स्त्रीनाशो निधनं भवेत् ॥ संपच्छत्रुभयं सौख्यं पुष्टिः प्रागादितः क्रमा
त् ॥ ५१ ॥ कूपे हस्ते मध्ये तु धनहानिस्तु [illegible] वास्तुनः ॥ तस्मात्संस्य कूपविचार्याथ कूपं कुर्याच्च बुद्धि
मान् ॥ ५२ ॥ अथ ग्रामकूपनिर्माणं ॥ आग्नेयेयादिकोणे ग्रामस्य पुरस्य वै न कूपः ॥ नित्यं करोति न
य हा हं च समानुबन्धाय ॥ ५३ ॥ नैरृत्ति कोणे बालहायं च नता हा यंश्च वायव्ये ॥ दिक्षु त्रयमेव तत्प्रका
शेषेषु शुभावहाः कूपाः ॥ ५४ ॥ इति मौहूर्त्तदर्पणे गृहारंभप्रकरणं ८ ॥ ॥ अथ गृहप्रवेशः ॥ नारदः ॥ वास्तु ॥
अथ सौम्यायने कार्यं नववेश्मप्रवेशनं ॥ विधाय पूर्वदिवसे वास्तुपूजां बलिं तथा ॥ वास्तुपूजा मक

॥ त्वायः प्रविशेन्नवमं दिने ॥५५॥ रोगान्नानाविधान्हन्ति प्रवेशे नूतने सर्वसंकटं ॥५६॥ अकपाटमनद्वारमद्व
वलिनो जनं ॥ गृहं न प्रविशेद्देव विप्र हामाकरं हितत् ॥५७॥ अथ मासः ॥ माघफाल्गुनवैशाखज्येष्ठमासे
षु शोभना ॥ प्रवेशो मध्यमो ज्ञेयः सौम्य कार्त्तिक मासयो ॥५८॥ अथ तिथिवारशुद्धिः ॥ अर्क्क रवा रिक्ति
तिथि चुरिक्का मा वर्जिता शुभ दिवा वा यदि वा रात्रौ प्रवेशो मंगलप्रदः ॥५९॥ नक्षत्रदोषप्रिरः ॥ ॥
चित्रोत्तरा धात्व प्राशां कार्मित्र वस्वम्बु वारीश्वरत्ते शुभं नूतनं ॥ आयुर्धनारोग्यपशुपुत्रपौत्रसत्कीर्त्तिदः स्या
त्रिविधः प्रवेशः ॥६०॥ अथ लग्नशुद्धिः ॥ केंद्रत्रिकोणाय ॥१॥४॥७॥१०॥५॥९॥११॥ गतैर्द्धन २ त्रि ३ खै स्थैः शुभै
स्त्रिषष्ठाय ॥३॥६॥११॥ गतैश्च पापैः ॥ लग्नात्य ॥१२॥ षष्ठाष्टम वर्जिते च [illegible] डेण लक्ष्मीनिलयप्रवेशः ॥६१॥
श्रीपतिः ॥ राशिर्लग्नगतो जन्मराशेर्जन्मोदयाद्दथ ॥ कीर्त्तितो मुनिभिर्वेश्मप्रवेशो शुभो न कादिभिः ॥
६२ ॥ अथ ग्रामप्रवेशः ॥ ग्रामो यत्र न वेदहोत हाघास समस्तके ॥ १ऽस स ह हृदि सेयाः स शफ हेच्वतो
रिका ॥ ६३ ॥ मस्तके च धनी मान्यः १ऽहीनस्थ निर्धनः ॥ हृदये सुख संपत्तिः पादे पर्यटनं फलं ॥ ६४ ॥ दर्पण
३४

३५५

पुष्ये मैत्रे त्रिभ्यो स्वात्यां ध्रुवे त्वाष्ट्रे वसुभस्ते ॥ वारूणे वासवे शस्तं पुरग्राम प्रवेशनं ॥ ६५ ॥ हुत्वा विप्रान् सजल
कलशं स्वाग्रतो वामतोर्कं ॥ स्नातः स्रग्वी विमलवसनो मंगलैर्वेदघोषैः ॥ ६६ ॥ व्यस्ते यो ग्रामकष्ठितश
कुने द्वारमार्गेण राजा ॥ हर्म्यं पुष्यप्रकररुचिरं तोरणाढ्यं विप्रोच्च ॥ [illegible] ॥ वामे रवि र्विश्वकर्मा ॥ ल ॥ ६७ ॥
ग्नास्ता गादितो दिक्षु द्वौ द्वौ रात्री प्रयोजयेत् ॥ एकमेकं न्यसेत्कोले सूर्य्यं वामे विचिंतयेत् ॥ ६८ ॥ अ
थ कलसचक्रं ज्योतिःप्रकाशे ॥ न्दू १ वेद ४ पंच कं ५ त्रि ३ त्रि ३ प्रवेशे कलशे कंठा [illegible] ॥ १ ॥ ४ ॥ ४ ॥ ४ ॥ ४ ॥ ४ ॥ २ ॥ ३ ॥
म्हतिर्गतिर्द्वनुः स्थाः स्यार्द्धैरं सुकस्थिरता सुखं ॥ ६९ ॥ नरजन्मनक्षत्राणां संक्रमेत्तव तेयदि ॥ गणयेत्सू
र्य्यचक्रं तु बहु स्थाने शुभाशुभं ॥ ७० ॥ त्रिकं षट्कं त्रिकं षट्कं त्रिकं षट्कं तथैव च ॥ ३ ॥ ६ ॥ ३ ॥ ६ ॥ ३ ॥ ६ ॥ पंथाक्षोगो
च्छ्योहानिर्व्वेहे च विपुलं धनं ॥ ७१ ॥ सूर्यचक्रं ॥ इतिमरू तो ६ पेलेग हप्रवेश इत्यामः ॥ ॥ ॥ अथ पदेवताघरं दीप
कार्यं ॥ ध्रुव लघु मृदु वर्गे वारूणे विष्णु देवे मरुदृद्धिति धनि ष्ठे प्रोक्तने वासरे च ॥ त्रिदृश्यामदनजन्मे का
॥ २ ॥ १ ॥ ७ ॥ १ ॥ ५ ॥

मु॰ ॥ दृशोप्रीतरश्मौ विबुधक्षतिस्त्री ख्यानाड्निस्त्रहीना ॥ ७२ ॥ अथ देवप्रतिष्ठामासशुद्धौ वसिष्ठः ॥ मासेन
३५ ॥ पस्येत पसि प्रतिष्ठा धनायुरारोग्यकरी च नक्रुः ॥ चैत्रे महारुग्भयहृच्छुक्रे सा माधवे पुत्रधनप्रदा
35 स्यात् ॥ ७३ ॥ आषाढमासादिचतुष्टयेपि कलत्रसंतानविनाशदा स्यात् ॥ ऊर्जे च कुर्यान्निधनप्रदा
वे च सौम्ये च पौषे खिलदुःखदा स्यात् ॥ ७४ ॥ अथ पक्षशुद्धिः ॥ वलक्षपक्षः शुभदः समग्रः स दैवतत्रा सदैवः
हु घादिने विधेय ॥ कृष्णेऽत्यत्रिनागं परिहृत्य कृष्णपक्षेपि शस्तः खलु पक्षयोश्च ॥ ७५ ॥ अथ तिथिशुद्धिः ॥
रिक्तासु चन्द्रक्षयदिनेषु निंद्यघस्त्रेषु वैनाशिकवर्जितेषु ॥ दिने महादोषविवर्जितेषु राष्ट्रप्रशस्ता र
बलसंयुतेपि ॥ ७६ ॥ अथ वारशुद्धिः ॥ कार्किर्ग्रहं हेमकरं सुधांशुर्जयप्रदं वृद्धिकरं दृढं च ॥ लक्ष्मी
करं सुस्थिरहंत्य च नान्दिवारेषु सुसंस्थापनमामनंति ॥ ७७ ॥ अथ नक्षत्रशुद्धिः ॥ हस्तत्रयेऽमित्रहरित्र
येत्र पौष्णप्रथमादित्यसुरेज्यभेषु ॥ तिष्योत्तराधातरशशांकभेषु सर्वामरस्थापनमुच्यमेतत् ॥ ७८ ॥
जन्मलग्नादि विशेषः ॥ लेहन्तुवार पौष्णवैसवकरादित्यास्विनीकासववन्द्रराधेद्ववजीवन्तेषु गदितं ॥ दर्पण ॥
॥ ३५ ॥

35A

विष्णोर्मूर्त्तिस्थापनं ॥ पुष्यश्रुत्यन्तिजिन्मृगेन्द्ररकयोर्वित्ताधिपस्कंदयोर्मैत्रेन्तिमरुचौकरेनि ऋतिनेदुर्गो
दिकानां शुभं ॥ ७९ ॥ गणपतिदृढरहितोयत्तन्भूतासुराणां ॥ प्रथमफणिसुरस्त्वन्यादिकांश्चैव पौष्णे
श्रवसिमृगतनाम्नां वासवे लोकपानां निगदितमखिलानां स्थापनं चस्थिरेषु ॥ ८० ॥ सिंहोदयेदिदि
नकरोपिपुनेमहेशो नारायणस्य घटेविधाता ॥ देव्योद्विमूर्त्तिनुवनेषु निवेशनीयाः क्षुद्राश्च
रे स्थिरराशिहेनिखिलाश्च देवाः ॥ ८१ ॥ केंद्रत्रिकोणगतवक्रमूर्त्तिषु सत्सुखेषु चंद्रार्केत्तोमस्थानेषु त्रिषडायगो
षु ॥ सांनिध्यमेति नियतं प्रतिमासु देवकर्त्तुः सुतीर्थसुखसंपदरोगताश्च ॥ ८२ ॥ इतिमोहूर्त्तदीपे देवस्थापन
प्रकरणं ॥ अथ वापीकूपसंहितायां वस्त्रपरिधानं ॥ हस्तादिपंचकस्वथधातपोस्मदस्रादितिज्येतिश्वपूर्वरासु ॥ नवां
वरं धार्य्यमथ त्वजीवाशुक्रांशुलग्ने शुभसौन्योदयेषु ॥ ८३ ॥ दैवज्ञवल्लभे ॥ नासत्यपौष्णवसुभेः करपंचकेन
मार्तंडजैन्यगुरुवारेभवमंत्रिवारैः ॥ मुक्ताप्रवालमणिविद्रुमशंखदंतरक्तांबराणि विधृतानि वतिसिद्धैः
८४ ॥ वारफलं ॥ श्रीपतिवाक्यं ॥ जीर्णरवौसततमंबुशिराइमिंदोनोमेषुचेबुधीर्दिनेचत्तवेरुनाय ॥ हीना

मल्लायचनकांवर

रुद्र ॥ स्रमं त्रिगुणं नगो प्रियसंगमाय मं देमेलां व रधारत्वे स्यात् ॥ ८४ ॥ छत्रः ॥ रखो नीलं च धेपीतं ह्य श्व वर्लं प्राने श्वरे ॥ गु
२६ ॥ रुत्वा गौ व यो स्वेनं रक्तं वैत्तौ मकासेरे ॥ ८६ ॥ कौसुंतं विद्रुमं कां स्यं मां जिष्ठं हेमकांचं ॥ शंखं दंतं व हे नारी सौमा कं
गुरुत्वा गौ वे ॥ ८७ ॥ श्रीपति वाक्यं ॥ रोहिण्यां गुरु पुनर्वसू त्तरेया विशा चित्रिन व वस्त्र भूषणं ॥ सा न यो षि द्व
36 लं च तत्ते पतिं स्त्रा न मा चरंति वा रुलो पिया ॥ ८७ ॥ चंडेश्वरः ॥ स्नाने कुर्वंति या नार्यः शुक्ले प्रातः जि षा न्विते ॥ स म
जन्मन्तवे हं स्या वि धवा दुर्जगा न्त्रपं ॥ ८८ ॥ रत्नमालायां ॥ नि वसं त्यमरा हि व स्त्र कोणे मनुजाः पार्श्व द प्रांत्य
मध्य योश्च ॥ अपरे पि च रा क्षसा स्त्र यो प्रांशय ने वा सन पादु कास्व चैव ॥ फलं ॥ ८९ ॥ भोगप्राप्तिर्देवतांशे न
रांसे पुत्राप्तिः स्या ज्ञा क्षसांशे च मृत्युः ॥ प्रांते स र्वांशे क्वनिष्टं फलं स्या न्नो क्तं वस्त्रे नूतने सा धुसाधुः ॥
९० ॥ कर्दम कज्जल गोमय लिप्ते वा स सि दग्ध वति स्फुटिते वा ॥ चिंत्यमिदं नव धा विहिते स्मिन्ति ष्ट
म निष्ट फलं तु सुधीभिः ॥ ९१ ॥ विप्रादेशात् दुद्वाहे वस्त्रा पालेन प्रीत्या दत्तं ॥ वारे धिष्ण्ये नि घे प्याज्ञानू
नं न व्यं वस्त्रं धार्यं ॥ ९२ ॥ इति श्री वस्त्र प्रकरणं ॥ १२ ॥ अथ भूषा प्रकरणं ॥ हस्तः पुष्यो वा सवं वारुणं च मैत्रंपि ६पमु ॥

॥ २६ ॥

त्रीणि चैवोत्तराणि॥ प्राजापत्यं चापि नक्षत्रमाद्र्ः कूपारंभे श्रेष्ठमाषामुनीन्द्राः॥ ९३॥ अथ वाप्यादि
प्रकरणं श्रीपतिवाक्यं॥ मूलाग्नेयमघाद्विदैवतनरत्नी सार्प्पाणि पूर्वात्रयं ज्योतिर्विद्भिरधोमुखं
हि नवकं नाम्नामिदं कीर्त्तितं॥ वापीकूपतडागमार्गपरिखाखातो निधेरुद्धृतिः होमघृतविलप्रवे
शगणितं तारंभाप्रसिद्धं तिच॥ ९४॥ अथ जलाशयारामाः प्रतिष्ठादिविकार्यं॥ मार्त्तंडेंदूज्ञ
जीवमुरजिद्भूत्रयनेत्रभाद्यमघपष्ठहस्तश्रुतो मूलाषाढोत्तरास्विन्ध्र वरुणगुरुकरे पौष्णशाक्राजवंडे॥ मैत्रे
ब्राह्मे च पूर्णे।५।१०।१५ मदनतिथिरवौ।२।३।७। सद्भिनीयात्रिनीया कार्या तोयप्रतिष्ठा दृगुरु
सिते दिने कालमृदौ च लग्ने॥ ९५॥ जलारोपलेष्टीपतिः॥ सावित्र्यतिथ्याश्विन वारुणानि
मूले विशाखासमहद्ध्रुवाणि॥ लतौषधीपादपरोपणेषु श्रुतानि ज्ञानि प्रतिपादितानि॥ ९६॥
अथ बीजावपनं॥ मृदुध्रुवक्षिप्रमघास्तु नो यरवौ ज्येष्ठ क्रायाद्दिशास्ताः॥ अनस्तगे नागं वपूज्ये परिरिक्ता नारि
सहदर्शरहिता क्रियाणे॥ ९७॥ अथ पञ्चकप्रविचयो॥ रोहिण्युत्तरमूलपौष्णवरुणज्येष्ठाविशाखाम
हेवर

मुहूर्त
३८
घातिष्वादित्यकराश्विसौम्यशशांकतस्तांगेष्वरिक्तेतिथौ॥ देवेंद्रार्चितसौम्यशुक्रशशांकवारोदये
प्रोष्ठस्तेसिंहाजलितुलान्त्युग्मनवने कुर्यान्नृपे विक्रये॥ ९८॥ अथ स्नानं॥ पद्मादि॥ १॥ मघाः॥ ८॥
त्य॥ ८॥ श्रिवा॥ ११॥ कै॥ १२॥ नूत॥ १४॥ षष्ठी॥ ६॥ निसा वै धत्तिपातविष्टिः॥ जन्म॥ १॥ त्रि॥ २॥ सप्त
37 ७॥ र्यमविष्णुरुद्रज्येष्ठाविनास्त्यंगविधिः प्रसस्ता॥ ९९॥ श्रीपतिः॥ रविस्तपं कांतिं वितरति शशी
न्नूमननयोर्ष्टं तिंच लक्ष्मीं च भौमः सुरपतिगुरुर्वित्तहरणे विपत्तिं दैत्यानां गुरुरखिलसौगा
न पितथान्त्ययां तैलाभ्यंगात्सपदि कुरुते सूर्यतनयः॥ १॥ अथ नदीदहनं नारदकार्यं॥ चतुर्दश्यां
तिथौ नंदायां सूर्यशुक्रारवासरे॥ सितेज्ययोरस्तगयोर्विहितं विषमे क्षितं॥ शुक्लपक्षे च संत्याज्य
पन र्दहनं सुधीमन्॥ वसूवराहेनः पंचनक्षत्रे ष्वरिजन्मसु॥ २॥ पौष्णब्राह्मस्तुतयोः पौनर्दहनात्कु
लनाशनं॥ द्विनोत्तराद्वैनक्षत्रर्युष्पं दत्ता रावलान्वितेः॥ पापयुग्ध्वलेषु तेषु केंद्रलग्नाशावर्जि दर्श

ते ॥ ३ ॥ अथ वैद्यकालविधाने ॥ मार्त्तंडाश्विसमीरमित्रवसुहस्तादित्योत्तरारेवती ॥ चित्राविष्णुशशां
कतिष्यवसुपुष्याजेसत्तेनैषजं ॥ कुर्यादर्कबुधार्यशुक्रशशिनि द्वारोदयेमंगले ॥ रिक्तायांच रत्नेंग
नासमुदयेशुभाविधावष्टमे ॥ ४ ॥ अथ रोगस्नानेकस्वपः ॥ पित्र्यमारुतसार्पांतस्थिरत्नेष्विंदु
शुक्रयोः ॥ न कुर्याद्वारयोरोगमुक्तस्नानं कदाचन ॥ ५ ॥ अथ पशुपालनेऽर्पाणतिः ॥ चित्रोत्तरा
वैष्णवरोहणीपुचनुर्दृष्टीदर्शादिनाष्टमीषु ॥ स्थानप्रवेशं गमनं विदध्याद्वीमान्यपशूनां न कदा
चिदेव ॥ ६ ॥ अथ पंचके कार्यनिषिद्धाः ॥ कुर्यान्न दाहतृणसंग्रहमंतकाशां याने प्रेतस्य दहनं गृ
हगोपनं च ॥ शय्यावितानं न मिहका सपिंड्वकेषु ॥ केचिद्वदंति परतो वसुदेवताधीनस्तु अवणादिषु कु
निषेधो ह्यपि कार्ये ॥ ७ ॥ अथ मघारंभः ॥ रौद्रे पित्र्ये वारुणे पौरहूते याम्ये सार्प्ये नैरृते वैवाध
श्रे ॥ पूर्वास्त्रिवृत्तिषु त्रिष्वपि श्रेष्ठ उक्तो मघारंभकाविद्भिः पुराणैः ॥ ८ ॥ अथ पाश्वकार्यं ॥ पुष्य

हस्ताश्विनेसौम्यमृगेषु पौष्णानिलादित्यकराद्भयेषु ॥ सवारदैवैर्विबुधैः समस्तानि सर्वकर्माणि कार्याणि नरं
गमाणां ॥ ९ ॥ अथ गजकार्यं ॥ हस्ते च चित्रासु तथाश्विनीषु स्वातौ च पुष्येषु पुनर्वसौ च ॥ प्रोक्तानि सर्वा
ण्यपि कुंजराणां कर्माणि गर्गप्रमुखैः शुभानि ॥ १० ॥ हस्तछेदनं हाथि कार्यं ॥ न कुर्याद्दंतस्य दंता
नां छेदनं गुरुहेरवौ ॥ हरौ शुक्रेऽसिते पक्षे रवि भौमार्कि वासरे ॥ ११ ॥ बाल्यावनौ च तनु नुच्चाणां पापयोगो
शुभोदये ॥ नैव जने गजः काले गज बंधः शुभे दिने ॥ १२ ॥ अथांकुशार्पणं ॥ शुभे तारे शुभे लग्ने
शुभे हे शोभने तिथौ ॥ अंकुशकरणं योज्याः शनि लग्ने गते दिने ॥ १३ ॥ अथारोहणं ॥ पौष्णा
श्विनी मारुत शीतरश्मि चित्रादितिश्रवणपाणभृद्रेज्यधिष्ण्यैः ॥ वारे सुजीव शशिसूर्यसितेंदुजा
नां मारोहणं गजतुरंगरथेषु प्रशस्तं ॥ १४ ॥ अथ अश्वानां पराक्रमाद्य प्रयोगः ॥ मृदुपुष्याश्विनी वै
व विष्णु श्रवणत्रयं ॥ पुनर्वसौ च संसेते धनादि निधवर्जिते ॥ १५ ॥ ज्योतिः प्रकाशे ॥ त्रिणंसै ६६१

२८

३८७

मेनगृस्त्रीयाश्च देयं बुधवासरे ॥ त्वर्णछेदं कुजे कुर्यात्संचयं सोमनंदिने ॥ १५ ॥ वस्त्रच्छेदः ॥ ध्रुवोग्रसा
धारणदारुणाद्यैर्निहितं सुमर्त्यत्वथवा भनद्य ॥ चौरं हृतं द्रव्यमुपश्रवे वा विघ्यां च पातेन न तु लभ्यते नत् ॥
१६ ॥ अथ सर्पदंशः ॥ मघाविशाखाषानलयाम्यसार्पनैऋत्यसपौंड्रेषु च सर्पदंष्ट्रः ॥ सरहत्तेनोवि स्मृरक्ष
नसोपि प्राप्नोति कालसामुखं मनुष्यः ॥ १७ ॥ अथ नृत्यं ॥ हस्तानुराधावरुणाग्निपिष्णुमैष्णवाध
निष्ठाम्युत्तरेच पौष्णे ॥ ततोशुभे लग्ने नृत्ये च नृत्यं प्रारंभलग्ने शास्त्रमुदाहरंति ॥ १८ ॥ अथ कर्णवे
मि हस्तचक्रेऽस्त्रीपतिः ॥ अर्काकौ ताताताशता न्यनुकूलांना प्रमुषसा न्यातो शुद्धे नत्नतयंतत
तुष्टसिहत्तन्धातायसूलत्रये ॥ धिन्स्या नो नवकेतु दंतरगतेस्याता श्रियेपंचकेयस्याश्च
धितयंतहस्तकधितं च कैश्रुते लांगले ॥ १९ ॥ हस्ताश्विपुष्योत्तररोहिणीषु चित्रानुराधामृग
रेवतीषु स्वातौ धनिष्ठा सुमघासमूले वीजोप्तिरुत्कृष्टफलप्रदिः ॥ २० ॥ मृदुध्रुवक्षिप्रच
रौ

वृ० ३९ ॥ रेवुमूलमघाविशाखासहितेषुतेषु ॥ हलप्रवाहेगमनं विदधानीरोगमुक्तान्वितसौरजेयैः ॥ २१ ॥ मू
र्द्धित्रीणिगलेत्रयं पंचजठरे धिष्ण्यानिचवाद्श ॥ स्यात्तु द्वे वचतुष्टयं वाहिरतो नाशो ह्यितं पंचकं
२२ ॥ हेडंकज्जालमन्यष्टछिरधिकानिस्तंदुलत्वं कमात्तस्यादीतिप्रुतत्वं चफलितानाहीजोक्षिका
लेस्फुटं ॥ २३ ॥ अथ हलप्रवाहोनारदसंहितायां ॥ वसुवायुजलेहस्तत्रयशिरमरुद्ध्रुवेषु तु ॥ सीतास्म
त्रापवीजोक्षिरस्तु त्ववफलप्रदा ॥ २४ ॥ राजमा[illegible] ॥ रवौरोज्झादिपादस्थेन्दुमेसंजायतेरजः ॥ त
स्मादिनत्रयं तत्र वीजकार्यं न कारयेत् ॥ २५ ॥ अथ [illegible]स्यारोपणं ॥ पूर्वीनाड्यपहाम्यूलं रोहेनुत्त
रफाल्गुनी ॥ विशाखावरुणे चैव धान्यानां रोपणे वरा ॥ २६ ॥ अथ धान्यस्य छेदने ॥ फाल्गुन्यौ
श्रवणश्चैव मघा मूलं तथा मतं ॥ अनुराधा तथा ज्येष्ठा रेवती धान्यमर्द्दने ॥ २७ ॥ अथ धान्यस्था
पने दीपिकायां ॥ पाम्याग्निरूद्राहिविशाखपूर्वीमहेंद्र[illegible]पित्र्येतरेष्वेषु गृहे ॥ धान्यानि संस्था ॥ द०पु० ३९

पनमेषप्रशस्तं रनगस्थिरर द्यो गम्हे स्येषु ॥ २८ ॥ अथ नौकाघटनं ॥ हस्त ३ हरि ५ लग्ने शुक्र
पिष्याद्वि दे वे त्रिनयनविधिप्राग्म्यहं दस पौष्णान्यजेषु ॥ सुकरगतितिथियोगे शुक्रजीवार्कवारे तरगेघव मि
मिहं वरुणताराविशुद्धौ ॥ २९ ॥ अथ नौकाचालनं ॥ शुक्राहे विश्वपुष्येंदुजगमैत्राम्बुपाग्निषु ॥ चाल
नं घटनस्थानात्राव शुभतिथौ दुषु ॥ ३० ॥ अथ नौकायात्रा ॥ अश्विकरेज्यशुद्धानिधिपूर्वामि
त्रधनाम्बुतने शुभलग्ने ॥ तारके योगतिथौ दुविशुद्धौ नौगमनं शुभदं शुभवारे ॥ ३१ ॥ अथ समुद्रस
मुद्रयानमुहूर्तं ॥ मृदुध्रुवक्षिप्रचरेषु भेषु योगे प्रशस्ते प्रतिनिचं द्वर्ज्ये वारे तिथौ पूर्णजया
ख्ये च मुद्रप्रतिष्ठा शुभने हान्नृपाणां ॥ ३२ ॥ गुर्वस्ते वा सितास्ते वा मुद्राया घटनं क्वचित् ॥ क्रूर
ग्रहे सौम्यलग्नेन कार्यं नूतमिच्छता ॥ ३३ ॥ [illegible] ॥ पौष्णादित्यादितिपंचा
क्षिववशुभनवेदवाससांलनाघे ॥ हित्वा षष्ठीं च कीर्त्यं शुभतिथिशनिदिने स्त्रीसुवस्त्रं शुभं स्यात् ॥
शनौ नौ न्हूतिशुने स्त्रीदेव स्यमा वास्तुपोस्त पा वस्त्रच्छालनजो हा षो दहन्या
२४ ॥ [illegible] ॥

ता

कर्तृ
४०

सप्तमे कुले ॥ ३५ ॥ संक्रांतौ पंचदशपंचाशद्दशपंच रवेर्दिने ॥ वस्त्रं निःपीडयेन्नैव क्षारेणापि नियोजयेत् ॥ ३
६ ॥ व्यवहारे ऋक्षाणि ॥ सूचीकर्म न तन्तुत्राणं च ॥ अहस्ति वीसवंत्व पुष्या मित्रभे हव णश्विनी ॥ सूचीकर्म न तन्तुत्रा
णं वृद्धिः सहैश्च शस्यते ॥ ३७ ॥ अथ खड्गादिकरणधारणेऽथ ॥ व्यवहारोऽथ पान ॥ पुष्ये वादितिवि
त्रयपत्तनये पूर्वाकोत्तरा रेवती हस्तः स्वाति विशाखा मित्र समहितेना नौगुरौ मार्गवे ॥ अंते कीटगृहे रु
धिरे गपतौ च देवपूज्ये धीलिते सन्नाहं शरखड्गकुंतक्षुरिका धार्य्या नृपाणां हिताः ॥ ३८ ॥ अथ प्राप्यन
नदीपिकार्थं ॥ मैत्रे दपुष्यपमलादितिवाजिचित्रा ... हस्तोत्तरात्रयहरीज्यविधाशिवानि ॥ एतेष्व
नीष्ठशयनासनपादुकानां संत्यागकार्यमुदितं मुनिभिः शुभाहे ॥ ४० ॥ वणिग्सहितायां नक्षत्राणि ॥
स्थिरसाधारणचरस्ते लघुमैत्रेष्वर्कं कुजे वारे ॥ तेषामेव विलग्ने माणिक्यमयं न पूर्व्वणैवैव कार्यं ॥ ४१ ॥
क्षिप्रमृदुध्रुवचरस्ते शशिशितयोर्वासरे लग्ने ॥ मुक्ताफलरजतमयं न पूर्वमखिलं तत्रवज्रकं धार्य्यं ॥
४२ ॥ अथ रौप्यादिनारोजनलोजनं ॥ लघुमैत्रध्रुवमृदुत्ते सिते दुबुधजीववासरेषु ॥ हेमरजताभरणा

रत्न
४०

ज्ञेनेत्वोजनमारोगपममृतयोगेषु ॥ ४३ ॥ अथदीपिकायांशांतिकपौष्टिकं ॥ त्रिज्ञाद्विस्थमघोत्तराणातिनि
घकृत्स्वातीविरंच्याच्युतंस्वर्णाधीश्वरपूज्यपौष्णरविषुस्फीतेतुषारत्विषु ॥ रिक्तांपर्वविहायसौम्यदिव
सेशस्तेनृणांस्त्रीतये । सर्वंशांतिकपौष्टिकंनिगदितंगर्गादिभिःसूरिभिश्चयात् ॥ ४४ ॥ अथेश्वरान्निषेका ॥
हस्तेश्वाख्यमघादितैवगृहविधिःसौदुत्तराशिवश्चानेमंगलहायकार्केशशिन्दगुरुगोश्वावगोद
यः ॥ प्राजेशादस्रुरार्कचंद्रहरिजेमेघाधिपेवासरः ॥ ४५ ॥ अथान्नपरीक्षा ॥ नौशुक्लास्तेइमार्के
गुरूसहितरवौजन्ममासेष्टमेवैविघेमासेमालाख्येकुजशनिदिवसेजन्मतारासुचाष्ट ॥ नाडीन
क्षत्रहीनेरक्षेसुरुणुसूरजनीनापत्ताराविमुक्तेप्रातःकार्यापरीक्षाघितनुचरस्थेलग्नमंशोदयेच
४६ ॥ व्यवहारेष्वये ॥ अथशंकाचचनुर्दशपापायश्चित्तेपरीक्षणे ॥ नपरीक्षाघिवासस्थशनिजौमादिने
नेवेत् ॥ ज्येष्ठाश्रवणहस्तश्चतपातेयःपुनर्वसुः ॥ ४७ ॥ तहद्दष्ठतनिषाःप्रोक्तास्त्रिपुर्केविचारये
त् ॥ अश्विनिपुष्कागंम्यणमनादिसंजेवःपापः ॥ ४८ ॥ अथदोलादिमुहूर्तःजनमनोहरात ॥ पुनाष्ठा

मुहूर्त
४१

श्रवणत्रये पुनर्वसौ चित्रे दिने त्वाश्विनी शक्रज्येष्ठ राकार्कीके ज वासरेषु रहिता रुद्रा श्व पर्वाष्टमी ॥ निंद्याः श्र
ज्यतमा गुरुहृत्तेन गुरुबुधः लग्नस्थिता ताः केंद्रगाः ॥ श्रीं दोलादिशुभावहाः श्व शुभ हाः वाणिज्यमुख्यैः
स्मृताः ॥ ५० ॥ अथ गोक्रयविक्रयप्रीतिः ॥ शतवासवकरेषु विशाखापुष्यवारुणपुनर्वसुज्येष्ठेषु अ
41 श्विश्रवणयुतेषु विधेयो विक्रीय क्रयविधिः प्रशस्तीर्णः ॥ ५१ ॥ अथ मंत्रग्रहणं ॥ मधुमासेन वे दुःखं
माधवे रत्नसंचयं ॥ मरणं त्ववतिज्येष्ठे स्यादाषाढे वंधुनाशनं ॥ ५२ ॥ समृद्धिः श्रावणे नूनं नभस्ये ज्ञाद
पदे क्षयः ॥ प्रजानामाश्विने मासि सर्वतः शुभमेव हि ॥ ५३ ॥ ज्ञानं स्यात्कार्त्तिके सौख्यं मार्गशीर्षे
न वत्स्यपि ॥ पौषे तु ज्ञाननाशः स्यान्माघे तु मेधाविवर्द्धनं ॥ ५४ ॥ फाल्गुनेपि समृद्धिः स्यान्मलमासं विव
र्जयेत् ॥ रवौ गुरौ सोमे सिते सोमे कर्त्तव्यं बुधसौरयोः ॥ ५५ ॥ अथ नक्षत्रशुद्धिः ॥ अश्विनी रोहिणी
स्वाती विशाखा हस्तज्येष्ठ च ॥ ज्येष्ठोत्तरात्रये चैव कुर्यान्मंत्राभिषेचनं ॥ ५६ ॥ अथ तिथिशुद्धिः
पूर्णिमा पंचमी चैव द्वितीया सप्तमी तथा ॥ त्रयोदशी च दशमी प्रशस्ता सर्वकामदाः ॥ ५७ ॥ हरिः
४१

नमासनिष्यवारंहिसाधनेसर्वपर्वविलि ॥ तत्कालीना गृहीतव्या सर्वकामार्थसिद्धये ॥ ८८ ॥ श्मशानगुह्यंशुभं
यतितिथिंसश्वतापं चलसंली दुःस्वप्नोत्संघ दुरितहरणं दुर्निमित्तं च वारः ॥ नहावंवानयसकलान्याशु
पापानि हरेयोगोरक्षिं द्विजशतकरणं वांछितार्थस्याभिसिद्धिं ॥ ८९ ॥ अथ ग्रहणान्तरे उत्पातफलं ॥ षण्मे
सप्ताहान्तः पांशुनिपातोऽन्नसंक्षयं कुरुते ॥ नीहारो रोगभयं भूकंपः प्रवलनृपमृत्युं ॥ ९० ॥ उल्का
मंत्रिविनाशं नानावर्णा घनाश्च भयमतुलं ॥ स्तनितं गर्भविनाशं विद्युन्नृपदंष्ट्रिपरिपीडां ॥
९१ ॥ परिवेषो नृपपीडां दिग्दाहो नृपभयं साग्निभयं ॥ रूक्षो वायुश्च प्रबलश्चौरसमुत्थं भयं ध
त्ते ॥ ९२ ॥ निर्घातः सुरचापं दंडश्च क्षुद्भयं सपरचक्रं ॥ ग्रहयुद्धे नृपयुद्धं केतुश्च तदेव संदि
ष्टः ॥ ९३ ॥ अविकृतसलिलनिपातैः सप्ताहान्तः सुभिक्षमादेश्यं ॥ यच्चाशुभं ग्रहणजं तत्सर्वं
नाशमायाति ॥ ९४ ॥ अथ ग्रामकादीनां फलं ॥ द्विजनृपतीनुद्वेजयनेविदुः सर्वान्दहनोयमने
हंति ॥ राजरुहसारादिदृष्टः प्रहरति गोहंति विप्रादीन् ॥ ९५ ॥ विशेषो जातः ॥ दैतेयेंद्रैः समरे समरेषु

कृ० विजितेष्वीसः कुर्याद् इत्यवान् ॥ स्वंकार्यं किलिविगीत्ता खरमुखरमुखीलांगलि मीवत्सलान् ॥ विहिस
४२ ॥ प्रनुजाम मेंडगलिकाख्यामेहरीडेतगा ॥ हेतप्यामुद्दितैमुरैस्तुकरणप्रांतेनपुष्कासदा ॥ मदप ॥ जाद
५१ कृत्लं ॥ विरोयद्धामितबेकश्वरात्नोसाहसकर्मणि च ॥ धात्वाकारादि संबंधमेषलग्नेविधीयते ॥ ६६ ॥ रुषे
हृयेविवाहंच ध्रुवंवेश्मप्रवेशनं ॥ कुमारीवरणंदानं लेख्यारंभोहिवेत्तते ॥ ६७ ॥ कलाविज्ञानसे
वेधूंरवलग्नोदितेचयत् ॥ वित्तंषिलादि [illegible] कर्तव्यं मिथुनोदये ॥ ६८ ॥ वापीकूपतडागानि
रिवधनमोहणं ॥ पौष्टिकेकर्मयत्किंचित्तत्सर्वंसिध्यतिकर्कटुलः ॥ ६९ ॥ वणिक्यपादिकंपर
कषणंन्वपसेवने ॥ परिपोषणाहिमेबोकयचकेंद्रीरवेहिते ॥ ७० ॥ श्रीबंधशिल्पविज्ञानंमेषण
हिवरंस्थिरं ॥ कर्तव्यापौष्टिकारंभाकेन्यालग्नेप्रसिद्ध्ये ॥ ७१ ॥ सेतोकर्मवणिक्सेवाप्यत्राकु
मेतुलोदये ॥ प्रसिध्यंतीहसर्वाणि तुलाजांडाधतानि च ॥ ७२ ॥ सा [illegible] संहारूणोग्रचराजेस ऋषि ४१